

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vliv covidové pandemie na rozpočet malého a středního města se zaměřením
na investiční akce

Předkládá: Bc. Lukáš Rychtařík

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Lukáš RYCHTAŘÍK**
Osobní číslo: **R21N0039P**
Studijní program: **N0421A220001 Veřejná správa**
Téma práce: **Vliv covidové pandemie na rozpočet malého a středního města se zaměřením na investiční akce**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Určení subjektů ÚSC
3. Fyziogeografická charakteristika měst
4. Vybrané investiční akce
5. Porovnání
6. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 31. srpna 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vliv covidové pandemie na rozpočet malého a středního města se zaměřením na investiční akce“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Lounech dne 27. března 2023

.....

Poděkování

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování JUDr. Tomášovi Loudovi, CSc. za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce.

Rovněž bych chtěl poděkovat Mgr. Zdeňkovi Pištorovi, starostovi města Postoloprty a Mgr. et Bc. Milanovi Rychtaříkovi, starostovi města Louny za jejich vstřícnost a pomoc při získání potřebných informací a podkladů.

Obsah

Úvod	8
I. Teoretická část	10
1. Vymezení definice obce, jejích orgánů a pravomocí	10
1.1. Obec	10
1.2. Orgány obce	11
1.3. Pravomoci zastupitelstva a rady	11
1.4. Pravomoci starosty	13
2. Působnost obce	13
2.1. Samostatná působnost	14
2.2. Přenesená působnost	16
3. Finanční řízení obce	18
3.1. Finanční plánování obcí procesně a legislativně	18
3.2. Střednědobý výhled rozpočtu	19
3.3. Rozpočet	20
3.4. Změny rozpočtu	21
3.5. Rozpočtové opatření	22
3.6. Výdajová stránka rozpočtu	22
3.7. Tvorba a užití peněžních fondů	23
3.8. Rozpočtové provizorium	24
3.9. Závěrečný účet	24
3.10. Program rozvoje obce	24
4. Právní postavení územně samosprávných celků	25
5. Investice obcí	26
5.1. Investiční nákupy	28
5.2. Další zdroje financování investic	28
5.3. Investiční výdaje obcí	29
6. Pandemie COVID-19	29
6.1. Dopady covidových opatření	30
6.2. Dopady na změnu výdajů v důsledku snížení daňových příjmů	31
6.3. Dopady covidových opatření na obecní rozpočet	31

II. Praktická část	32
7. Charakteristika vybraných měst	32
7.1. Město Louny	32
7.2. Město Postoloprty	33
8. Představení rozpočtů měst	34
8.1. Rozpočet města Louny na rok 2021	34
8.2. Rozpočet města Postoloprty na rok 2021	38
9. Porovnání rozpočtů města Louny z let 2019 a 2021	41
10. Porovnání investic města Louny v letech 2019 a 2021	44
11. Porovnání rozpočtů města Postoloprty z let 2019 a 2021	46
12. Porovnání investic města Postoloprty v letech 2019 a 2021	48
13. Srovnání sledovaných investic měst Louny a Postoloprty	49
14. Investiční akce ve městě Louny v roce 2021	52
15. Investiční akce ve městě Postoloprty v roce 2021	55
16. Konečné výdaje podle závěrečného účtu zkoumaných měst	56
17. Porovnání plánovaných investic s jejich realizací v roce 2021	58
17.1. Louny	58
17.2. Postoloprty	61
18. Konečné porovnání investičních výdajů měst Louny a Postoloprty	65
19. Rozhovor s představiteli města	66
Závěr	73
Seznam zdrojů	75
Seznam konzultantů	77
Resumé	78

Úvod

Domnívám se, že problematika fungování územně samosprávných celků je základním pilířem samotné existence státu. V naší politické a ekonomické struktuře plní města a obce roli nezastupitelného základního kamene, díky čemuž může stát prostřednictvím přenesené působnosti naplňovat cíle rozvoje České republiky v samém srdci Evropy. Komunální sféra je oblastí, která se bytostně dotýká každého z nás, je to oblast, kterou se každý z nás podílí na rozvoji svého nejbližšího okolí. Samostatná působnost obcí pak poskytuje všem svým občanům možnost podílet se na vytváření hodnot v životě každého jedince.

Téma mé diplomové práce vychází nejen z programového obsahu mého studijního oboru, ale i z vlastní předchozí bakalářské práce, ve které jsem se zabýval obecným hospodařením malého a středně velkého města a jejich vzájemným porovnáním, hledáním rozdílů nebo naopak shodných aspektů.

Obce a města jsou živým organismem, který musí velice pružně reagovat na celospolečenský a celosvětový vývoj. Rychlost takové reakce je pro obyvatele územně samosprávných celků naprosto zásadní a může v pozitivním i negativním smyslu ovlivnit život každého jednotlivého občana. V nedávné době celý svět zažil velkou zkoušku při překonání něčeho dosud nepoznaného – celosvětové pandemie koronavirové nákazy. V plné síle dopadla tato zkušenost i na společenský, politický, a hlavně hospodářský život měst a obcí. Proto jsem se rozhodl rozpracovat svou práci při porovnání hospodaření malého a středního města o výzkum ekonomických dopadů koronavirové krize a následné pandemie na ekonomiku územně samosprávných celků a obzvláště na jejich investiční činnost. Je zajímavé sledovat, jak se města s naprosto novou zkušeností vyrovnala.

Musím konstatovat, že pro svůj výzkum jsem měl naprosto výjimečné předpoklady – můj otec je totiž starostou města Louny (tedy středně velkého města) a můj nevlastní otec, s kterým žiji od svých šesti let je starostou města Postoloprty (tedy malého města). Proces řízení města z pozice nejvyššího představitele je něčím, co mne provází již od dětství. Využití těchto informací, jichž jsem každodenním účastníkem, se tedy nabízelo i v obsahu mé práce.

Pro hlubší pochopení výše uvedených dopadů je nutné i obecné vysvětlení a popsání rozpočtového procesu, jeho zásad a legislativních základů, je zásadním předpokladem vyvození jakýchkoliv soudů. Nečiním si ambice vytvářet závěry, které by byly jediné správné, protože každá obec je jedinečným uskupením svých občanů, svých představitelů a svých socioekonomických procesů. To, co je pro jednu obec výhodné, nemusí být pozitivní pro obec

jinou. Proto jsou mé závěry a zjištění pouhým konstatováním a zcela jistě nechávají prostor každému čtenáři pro jeho vlastní posouzení.

V procesu tvorby bakalářské práce jsem využil vícezdrojového sběru informací, čerpal jsem z odborné literatury, z veřejně přístupných zdrojů a z osobních konzultací.

Nespornou výhodou při sestavování diplomové práce byla možnost všechna fakta a záměry konzultovat s nejvyššími představiteli posuzovaných měst. Uvedené poděkování starostovi města Louny Mgr. et Bc. Milanovi Rychtaříkovi a starostovi města Postoloprty Mgr. Zdeňkovi Pištorovi je tedy zcela namístě.

I. Teoretická část

1. Vymezení definice obce, jejích orgánů a pravomocí

1.1. Obec

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí obce. Je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. V právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající.¹

Právní základ obce je zakotven v Ústavě České republiky, a to v sedmé hlavě. Další konkrétnější úprava obcí je obsažena v zákoně č. 128/2000 Sb. V tomto zákoně jsou upraveny především kompetence týkající se práv a povinností subjektů na úrovni obce. Obec navenek vystupuje svým vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost.

Základní povinností obce je starat se o všestranný rozvoj svého území a také o potřeby občanů, kteří přísluší k dané obci. Obec dále musí při výkonu svých pravomocí chránit veřejný zájem.

„§ 2:

(2) Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.“²

Obec lze definovat čtyřmi charakteristickými znaky:

- * území, jehož hranicemi je obec vymezena a na kterém se nachází,
- * občané, jelikož společenstvím občanů je základním pilířem obce,
- * právní subjektivita a způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti, obec musí být právnickou osobou, která je způsobilá k právním úkonům,
- * majetek a hospodaření s ním, jelikož vlastnictví majetku je stěžejní pro spravování jejího území, k jejímu rozvoji a naplňování veřejných zájmů občanů žijících na území obce; hospodaření s ním závisí na svobodném rozhodování orgánů obce.³

¹ Český statistický úřad. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-4111-03--metodicke_vysvetlivky

² Zákon č. 128/2000 Sb. *Zákon o obcích (obecní zřízení)*

³ Zákon č. 128/2000 Sb. *Zákon o obcích (obecní zřízení)*

1.2. Orgány obce

Podle zákona č. 128/2000 Sb. je obec samostatně spravována zastupitelstvem obce. Volby do zastupitelstva obce upravuje zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Zastupitelstvo ze svých řad volí radu obce. Rada obce se nevolí, když má zastupitelstvo méně jak 15 zastupitelů. Dále pak volí starostu a místostarostu obce. Podle § 104 zákona č. 128/2000 Sb., může být zvoleno více místostarostů.

„§ 104:

Starostu zastupuje místostarosta. Zastupitelstvo obce může zvolit více místostarostů a svěřit jim některé úkoly. Místostarosta, kterého určí zastupitelstvo obce, zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy starosta nevykonává funkci (§ 72 odst. 6 a § 81a odst. 1).“⁴

Počet zastupitelů závisí na velikosti obce. Konkrétní počet zastupitelů stanoví předchozí zastupitelstvo. Zastupitelstvo obce je schopné se usnášet, pokud je přítomna nadpoloviční většina všech zastupitelů. Zasedání je veřejné. Zákon o obcích stanoví pravomoci zastupitelstva a rady.

1.3. Pravomoci zastupitelstva a rady

Do vyhrazené pravomoci zastupitelstva obce zejména patří:

- schvalovat rozpočet obce, závěrečný účet a účetní závěrku;
- zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce;
- vydávat obecně závazné vyhlášky obce;
- rozhodovat o vyhlášení místního referenda;
- zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce;
- volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady obce;
- stanovit výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce;
- rozhodování o těchto právních jednáních:
 - nabytí a převod hmotných nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů, s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací, převod bytů a nebytových prostorů z majetku obce;

⁴ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení)

- poskytování věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce;
- zastavení nemovitých věcí.⁵

Funkce zastupitelstva bez volené rady

- rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti;
- vydávat nařízení obce;
- stanovit rozdělení pravomocí v obecním úřadě;
- stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách;
- přezkoumávat na základě podnětů opatření přijatá OÚ v samostatné působnosti a komisemi;
- schvalovat účetní uzávěrku u zřízených příspěvkových organizací.⁶

Pravomocemi disponuje také rada obce.

Do vyhrazené pravomoci rady obce zejména patří:

- zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádění rozpočtových opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce;
- plnit vůči právnickým osobám a organizačním složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce, s výjimkou obecní policie, úkoly zakladatele nebo zřizovatele, nejsou-li vyhrazeny zastupitelstvu obce;
- rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti;
- vydávat nařízení obce;
- projednávat a řešit návrhy předložené jí členy zastupitelstva obce nebo komisemi rady obce;
- stanovovat rozdělení pravomocí v obecním úřadě, zřizovat a rušit odbory;

⁵ Základní informace pro nově zvolené členy zastupitelstva obce. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-informace-pro-nove-zvolene-cleny-zastupitelstva-obce.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

⁶ Základní informace pro nově zvolené členy zastupitelstva obce. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-informace-pro-nove-zvolene-cleny-zastupitelstva-obce.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

- na návrh tajemníka jmenovat a odvolávat vedoucí odborů úřadu;
- zřizovat a rušit dle potřeby komise rady obce;
- kontrola plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce;
- stanovovat celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách obce.⁷

1.4. Pravomoci starosty

Starosta obce zejména:

- zastupuje obec navenek;
- stojí v čele obecního úřadu;
- svolává a řídí zasedání zastupitelstva obce, rady obce;
- podepisuje s ověřovateli zápis ze zasedání zastupitelstva obce, podepisuje zápis z jednání rady obce;
- spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy;
- odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce;
- poskytuje vyžádané informace;
- jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka, stanoví jeho plat;
- odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce.⁸

2. Působnost obce

Působností obce, se rozumí právní okruh vymezených vztahů. Předmětem, obsahem a rozsahem těchto vztahů jsou vlastní pravomoci obce. Pravomoc je souhrn oprávnění, kterými obec disponuje. Obce mohou vykonávat samostatnou a přenesenou působnost. Samostatná i přenesená působnost je definována v zákoně o obcích číslo 128/2000 Sb., ve znění pozdějších

⁷ Základní informace pro nově zvolené členy zastupitelstva obce. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-informace-pro-nove-zvolene-cleny-zastupitelstva-obce.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

⁸ Základní informace pro nově zvolené členy zastupitelstva obce. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-informace-pro-nove-zvolene-cleny-zastupitelstva-obce.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

předpisů. Samostatná působnost je vymezena v Hlavě II, § 35 až 60. Přenesená působnost je vymezena v Hlavě III, § 61 až 66.

2.1. Samostatná působnost obce

Samostatná působnost obce spočívá ve výkonu vlastní samosprávy, správě svých záležitostí. § 35 odstavec č. 1 a 2 zákona č. 128/2000 Sb. vymezuje záležitosti samostatné působnosti:

„§ 35:

(1) Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon.

(2) Do samostatné působnosti obce patří zejména záležitosti uvedené v § 84, 85 a 102, s výjimkou vydávání nařízení obce. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku“⁹

Pokud nastane situace, že potřeby přesahují schopnost obce, má obec možnost zahájit účelovou spolupráci. Účelem této spolupráce je realizovat a zabezpečit tyto potřeby. V praxi to znamená využití spolupráce například při zajištění rozvodu sítí nebo dopravní obslužnosti. Spolupráce je důležitá hlavně pro menší obce, a to z důvodu, že mají menší rozpočet, proto nemají dostatečné prostředky pro samostatné zabezpečení některých služeb. Spolupráce může být využita také ke vzniku mikroregionálních projektů – vzniku dobrovolných svazků obcí (DSO).

V díle č. 2 (zákonu o obcích) je vymezeno hospodaření obce. Tato část je nejdůležitější pasáží pro správné sestavení rozpočtu, proto si dovoluji v této části citovat znění nejdůležitějších odstavců ze zákona o obcích.

„§ 38:

(1) Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování

⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích

a rozvoj svého majetku. Obec vede účetnictví podle zákona o účetnictví.

(2) Majetek obce musí být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím. S nepotřebným majetkem obec naloží způsoby a za podmínek stanovených zvláštními předpisy, pokud tento zákon nestanoví jinak.“¹⁰

Mezi nejzákladnější pravomoci v samostatné působnosti obcí patří možnost nakládat se svým majetkem. Toto řeší hlavně § 39 až 41.

„§ 39:

(1) Záměr obce prodat, směniti, darovat, pronajmout, propachtovat nebo vypůjčiti hmotnou nemovitou věc nebo právo stavby, anebo je přenechat jako výprosu a záměr obce smluvně zřídit právo stavby k pozemku ve vlastnictví obce, obec zveřejní po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce vyvěšením na úřední desce obecního úřadu, aby se k němu mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Záměr může obec též zveřejnit způsobem v místě obvyklým. Pokud obec záměr nezveřejní, je právní jednání neplatné. Nemovitá věc se v záměru označí údaji podle zvláštního zákona platnými ke dni zveřejnění záměru.

(2) Při úplatném převodu majetku se cena sjednává zpravidla ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, nejde-li o cenu regulovanou státem. Odchylka od ceny obvyklé musí být zdůvodněna, jde-li o cenu nižší než obvyklou. Není-li odchylka od ceny obvyklé zdůvodněna, je právní jednání neplatné.

(3) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, jde-li o pronájem bytů nebo hrobových míst anebo o pronájem, pacht nebo výpůjčku majetku obce na dobu kratší než 30 dnů, nebo jde-li o pronájem, pacht, výprosu nebo výpůjčku právnické osobě zřízené nebo založené obcí nebo právnické osobě, kterou obec ovládá.

§ 41:

(1) Podmiňuje-li tento zákon platnost právního jednání obce předchozím zveřejněním, schválením nebo souhlasem, opatří se listina o tomto právním jednání doložkou, již bude potvrzeno, že tyto podmínky jsou splněny. Je-li listina touto doložkou obce opatřena, má se za to, že povinnost předchozího zveřejnění, schválení nebo souhlasu byla splněna.

(2) Právní jednání, která vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, jsou bez tohoto schválení neplatná.“¹¹

¹⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích

¹¹ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích

2.2. Přenesená působnost obce

Přenesená působnost obce se vztahuje k procesu, při kterém jsou určité pravomoci a funkce obce převedeny na jinou entitu, jako je například krajská nebo státní správa. K tomu může dojít z různých důvodů, například kvůli potřebě koordinovat služby nebo řešit záležitosti, které přesahují hranice obce.

Celkově je přenesená působnost obce důležitým aspektem místního řízení a může hrát klíčovou roli při zajištění účinného a efektivního poskytování služeb a zdrojů pro komunitu.

Obec, která vykonává přenesenou působnost, dostává od státu finanční kompenzaci. Tyto finanční prostředky jsou do rozpočtu obce převáděny ze státního rozpočtu. V rámci přenesené působnosti se obce dělí do třech stupňů:

1. Obce se základním rozsahem výkonu přenesené působnosti – obce prvního stupně
2. Obce s pověřeným obecním úřadem – obce druhého stupně
3. Obce s rozšířenou působností – obce třetího stupně

K 1. 9. 2022 bylo v ČR 6 254 obcí.

Obce I. stupně

Obce 1. stupně jsou základními samosprávnými jednotkami v České republice. Jedná se o obce se základním rozsahem přenesené působnosti, mají vlastní zastupitelstvo a starostu, jejich správním obvodem je území dané obce, jsou samozřejmě samostatnými správními celky.

Obce prvního stupně vedou evidenci obyvatel, zabezpečují ochranu veřejného pořádku, zabezpečují a zajišťují volby v obci apod. Mají zpravidla menší území a nižší počet obyvatel než obce vyšších stupňů. Mezi jejich základní pravomoci patří zejména vedení místního katastru nemovitostí, správa místních komunikací a údržba místních veřejných prostranství.

Obce 1. stupně mají také určité pravomoci v oblasti školství, sociálních služeb a zdravotnictví. Vzhledem k tomu, že jsou nejbližší občanům, mají významnou úlohu při řešení místních potřeb a rozvoji místních komunit.

Obce II. stupně s pověřeným obecním úřadem

Obce 2. stupně jsou dalším stupněm samosprávných jednotek v České republice. Jedná se o obce s rozšířenou působností, která zahrnuje území více obcí 1. stupně a mají vyšší stupeň samosprávy než obce 1. stupně.

V ČR existuje celkem 389 obcí 2. stupně, které jsou rozděleny do krajských územních celků. Tyto obce mají obvykle větší území a počet obyvatel než obce „jedničkové“ a jejich pravomoci se vztahují především na celkovou koordinaci služeb a činností v rámci svého území.

Mezi základní pravomoci obcí s pověřeným úřadem patří například vedení územního plánování, koordinace a organizace vzdělávacích, kulturních a sportovních aktivit, správa veřejného osvětlení, koordinace hasičského záchranného systému a péče o životní prostředí.

„Dvojkové“ obce mají také pravomoc přijímat rozhodnutí o způsobu rozdělení finančních prostředků mezi obce 1. stupně na svém území. Zároveň mohou být obce 2. stupně orgánem pověřeným státní správou v určitých oblastech, např. v oblasti sociálních služeb nebo zdravotnictví. Zajišťují také různé specifické činnosti: např. prostřednictvím stavebních úřadů, matrik apod.

K 1. 9. 2022 bylo v ČR 389 obcí s pověřeným úřadem.

Obce III. stupně s rozšířenou působností

Obec s rozšířenou působností (ORP) je územní jednotka v České republice, která slouží jako základní administrativní celek pro mnoho úřadů a institucí. Účelem ORP je umožnit občanům snadnější a rychlejší přístup k různým veřejným službám a institucím, a to bez nutnosti cestovat do větších měst. ORP také pomáhají zlepšovat efektivitu a koordinaci práce veřejných institucí a úřadů, což má přínos pro celou společnost. Celkově lze říci, že „trojkové“ obce představují důležitý administrativní celek pro efektivní a kvalitní poskytování veřejných služeb v České republice.

K 1. 9. 2022 bylo v ČR 206 obcí s rozšířenou působností.¹²

Zákon o obcích č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, uvádí taxativní výčet statutárních měst – k 1. 1. 2021 je vedeno 27 statutárních měst.¹³

¹² Český statistický úřad. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/rso/obce_s_rozsirenou_pusobnosti

¹³ Český statistický úřad. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/rso/statutarni_mesta_a_praha

3. Finanční řízení obce

Finanční řízení obce zahrnuje soubor opatření, která mají za cíl zajistit efektivní a transparentní hospodaření s veřejnými prostředky. Finanční řízení je prováděno v souladu s platnými právními předpisy a v rámci rozpočtu obce.

Základním dokumentem výše uvedeného řízení je rozpočet, který stanovuje předpokládané příjmy a výdaje obce na daný rok. Rozpočet musí být schválen zastupitelstvem a je veřejně přístupný. V průběhu roku se finanční situace obce průběžně sleduje a v případě potřeby mohou být provedeny změny rozpočtu.

V rámci finančního řízení se také provádí kontrola hospodaření obce a sledování dodržování zákonných povinností. Kontrolu může provádět interní auditor nebo nezávislá instituce jako například krajský úřad. V případě zjištění nedostatků nebo nepravostí je třeba provést opatření k jejich odstranění a případně řešit právní cestou.

3.1. Finanční plánování obcí procesně a legislativně

Finanční plánování obcí zahrnuje proces tvorby rozpočtu, který musí být v souladu s platnými právními předpisy a legislativou. Základem takového plánování je schválení rozpočtu obce zastupitelstvem, které má pravomoc rozhodovat o veškerých finančních záležitostech příslušné obce.

Proces finančního plánování začíná přípravou návrhu rozpočtu, který musí být v souladu s legislativou a státním rozpočtem. Návrh rozpočtu se připravuje na základě předchozího hospodaření obce a plánovaných výdajů a příjmů na daný rok. V rámci přípravy rozpočtu je také třeba zohlednit priority obce a potřeby občanů.

Návrh rozpočtu musí být předložen zastupitelstvu obce, které jej projedná a schválí. Při projednávání návrhu rozpočtu se zastupitelstvo obce může rozhodovat o rozdělení finančních prostředků na jednotlivé oblasti hospodaření, například na vzdělání, kulturu, sport, sociální služby a další, může v návrhu před schválením provádět změny.

Po schválení rozpočtu se obec musí řídit stanovenými limity a omezit výdaje na předem schválené položky. Během roku probíhá průběžné sledování plnění rozpočtu a v případě potřeby může být provedena jeho změna. Tyto změny musí být opět schváleny zastupitelstvem obce, pokud toto neposkytló určité pravomoci při schvalování rozpočtových opatření radě obce.

Legislativně je finanční plánování obcí upraveno zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, který stanoví základní pravidla pro tvorbu rozpočtů obcí a dalších územních samosprávných celků. Tento zákon upravuje například postup tvorby rozpočtu, pravidla pro rozdělování finančních prostředků a kontrolní mechanismy pro sledování plnění rozpočtu.

Celkově je finanční plánování obcí procesně a legislativně důležité pro efektivní a transparentní hospodaření s veřejnými prostředky a pro zabezpečení plnění základních úkolů a poskytování služeb občanům.¹⁴

V České republice je velká autonomie obcí i krajů, která vyplývá z Ústavy ČR. Kvůli tomu upravují rozpočtová pravidla spíše podmínky obecně s tím, že každá obec si může přizpůsobit konkrétní plánovací dokumenty svým potřebám. Ústavní autonomie obcí a krajů je zakotvena především v článcích 8 a 101 Ústavy.

Autonomie v tomto finančním odvětví neznamená úplnou nezávislost. Obec musí nakládat s obecními (veřejnými) prostředky uváženě a s rozmyslem. Jednotliví zastupitelé jsou totiž vázáni ustanoveními občanského zákoníku a trestního zákoníku, a to z důvodu správy cizího majetku. V případě obce se podle § 159 odst. 1 OZ člen orgánu zavazuje, že bude svou funkci vykonávat s nezbytnou loajalitou, potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale ten, kdo není péče řádného hospodáře schopen.¹⁵

3.2. Střednědobý výhled rozpočtu

Střednědobý výhled rozpočtu je ekonomická rozvaha budoucího hospodaření obce při zohlednění schopností tyto plánované závazky plnit. Tento výhled by měl sloužit pro střednědobé finanční plánování obce. Jeho součástí je také předpoklad vývoje příjmů, výdajů, dlouhodobých pohledávek, závazků, finančních zdrojů a také potřeby dlouhodobě realizovatelných záměrů. Tato vize se zpravidla připravuje na období 2-5 let a měla by odrážet rozvojové priority obce. Zákon neupravuje formu ani strukturu střednědobého výhledu, stejně tak zákon nestanoví povinnost pravidelné aktualizace.

¹⁴ SVOBODA, Michal, Radka VLADYKOVÁ, David BAUER, Miloslav KVAPIL a Miroslav MATEJ. *Finanční řízení obcí*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2021. ISBN 9788088375081.

¹⁵ SVOBODA, Michal, Radka VLADYKOVÁ, David BAUER, Miloslav KVAPIL a Miroslav MATEJ. *Finanční řízení obcí*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2021. ISBN 9788088375081.

Jediná kritéria, která jsou uvedena v zákoně, jsou odhadované příjmy a výdaje pro jednotlivé roky, dlouhodobé pohledávky a závazky a také finanční zdroje a potřeby dlouhodobých záměrů.

3.3. Rozpočet

Rozpočet je finanční plán příjmů a výdajů stanovených na určité časové období, zpravidla na kalendářní rok. Vychází většinou z rozpočtového výhledu (střednědobý finanční plán). Rozpočet napomáhá k dosažení ekonomických i společenských cílů. V soustavě územních samosprávných celků jsou na území České republiky sestavovány veřejné obecní rozpočty.

Rozpočty územně samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy generované jejich vlastní činností, a ty se rozdělují a používají na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy.¹⁶ Obecní rozpočet je vytvářen, rozdělován a používán stejně, jako ostatní veřejné rozpočty, které řadíme do rozpočtové soustavy s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování, který je typický pro všechny veřejné rozpočty. Nedobrovolný způsob financování jsou daně.

Celý rozpočtový proces včetně rozpočtu i závěrečného účtu, lze chápat jako předmět k financování a zabezpečení obecní politiky. Během rozpočtového období zcela pravidelně dochází k časovému nesouladu mezi příjmy a výdaji.¹⁷

Rozpočet je tedy veličinou, na které bilancují příjmy a výdaje za rozpočtové období, které je shodné s rozpočtovým obdobím celé spousty veřejných rozpočtů v dané zemi. V České republice odpovídá rozpočtové období jednomu kalendářnímu roku. Ne však každá země to má stejně (například ve Velké Británii začíná fiskální období 1. dubna a končí 31. března).¹⁸

¹⁶ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

¹⁷ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo: teorie a praxe v ČR*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7.

¹⁸ Británie - jedny z nejnižších daní. *Měsíc.cz* [online]. [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/britanie-jedny-z-nejnizsich-dani/>

Rozpočet nám dále slouží jako finanční plán, jehož úkolem je zajistit solventnost samosprávné jednotky. Tohoto úkolu je dosaženo díky tomu, že obce připouští pouze výdaje, které jsou kryty.

U plánování příjmů a výdajů se setkáváme s faktorem rozpočtového omezení. S tímto problémem se musí vypořádat všechny složky, které rozpočet připravují. Uvedený problém vyjadřuje vytvoření dostatečně velkého množství příjmů, které jsou často v konfliktu se stranou výdajů. U příjmové položky je nutné zohlednit:

- příjmy, které lze reálně očekávat
- existující rezervy
- půjčky, které lze získat a splácet

Problematikou obcí a krajů je nedostatečná finanční soběstačnost, je tedy nutno počítat s rozpočtovým omezením už v počátcích tvorby. Při plánování výdajů je nutné provést důkladnou analýzu potřeb.

Na základě funkcí rozpočtu nám vyplývají tři roviny:

1. Rozhodovací – jde o rozhodování, čeho chce územní celek dosáhnout (výběr služeb a investic);
2. Řídící – jedná se o alokaci zdrojů mezi různými organizačními jednotkami obce. Jednotky by měly disponovat dostatečnými prostředky k zajištění výstupů. V praxi to znamená, že by měly mít dostatek finančních prostředků na mzdy, na budovy a na jejich vybavení a udržování apod.;
3. Kontrolní – tato funkce spočívá v legalizaci finančních prostředků, které územní jednotka získá a vydá.¹⁹

3.4. Změny rozpočtu

Změny rozpočtu se provádějí, až na zákonem stanovené výjimky, před provedením rozpočtově nezajištěného výdaje. Po jeho provedení lze rozpočtové opatření provést pouze při živelní pohromě nebo havárii ohrožující životy a majetek.²⁰ Dá se tedy říci, že změnu rozpočtu

¹⁹ PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Grada, 2009. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-2789-9.

²⁰ SVOBODA, Michal, Radka VLADYKOVÁ, David BAUER, Miloslav KVAPIL a Miroslav MATEJ. *Finanční řízení obcí.* Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2021. ISBN 9788088375081.

musí obec provést v případě, že realizací plánované výdajové složky by došlo k překročení závazného ukazatele rozpočtu. Pouhou změnu v rozpočtovém rozpisu nepovažujeme za změnu. Jedná se pouze o přesun mezi položkami a paragrafy uvnitř ukazatele rozpočtu. Dále změnou rozpočtu není přijetí nových, rozpočtem nepředvídaných příjmů, aniž by byly tyto příjmy využity k úhradě nových, nepředvídaných výdajů.

3.5. Rozpočtové opatření

Jako rozpočtové opatření se označuje:

* přesun rozpočtových prostředků, při němž se jednotlivé příjmy nebo výdaje navzájem ovlivňují, aniž by se změnil jejich celkový objem nebo schválený rozdíl celkových příjmů a výdajů;

* použití nových, rozpočtem nepředvídaných příjmů k úhradě nových, rozpočtem nezajištěných výdajů, dojde-li jejich použitím k nárůstu celkového objemu rozpočtu;

* vázání rozpočtových výdajů, jestliže je jejich krytí ohroženo neplněním rozpočtových příjmů, když tímto opatřením se objem rozpočtu snižuje.

Základním pravidlem je, že rozpočtové opatření se provádí před provedením rozpočtově nezajištěného výdaje, nikoliv zpětně a zveřejňuje se obdobně jako schválený rozpočet.

3.6. Výdajová stránka rozpočtu

Trendem vyspělých zemí je decentralizace veřejné správy. Jinak tomu není ani u nás. Výdaje mají několik způsobů využití. Těmi nejdůležitějšími jsou financování lokálního a regionálního veřejného sektoru. Obce v České republice mají často za úkol zabezpečit kromě lokálních statků také ty veřejné. Veřejné statky vyplývají právě z výše uvedené decentralizace veřejné správy. Struktura a objem veřejných statků jsou určeny jejich druhem a povahou. Tento objem se neustále zvětšuje, tím pádem dochází k větší samostatnosti a odpovědnosti obcí za zajištění financování veřejného sektoru na svém území.²¹

Obce, jakožto nižší samosprávné celky jsou často velmi omezeny při samostatném rozhodování o výdajích. Toto omezení má na svědomí několik faktorů:

- územní samosprávné celky jsou ovlivňovány národními smlouvami a odborovými smlouvami;

²¹ Příjmy a výdaje rozpočtu. Rok v obci [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/722-prijmy-a-vydaje-rozpocetu>

- zákonné poskytování vybraných statků a služeb;
- udržitelnost standardu poskytovaných služeb;
- demografické faktory;
- celková ekonomická situace;

Členění výdajů:

- dle ekonomického hlediska – běžné a kapitálové;
- dle rozpočtové skladby – druhové, které se dělí na závazné a funkční;
- dle infrastruktury – ekonomické a sociální;
- dle funkcí veřejných prostředků – alokační, redistribuční a stabilizační;
- dle rozpočtového plánování – plánované a neplánované.²²

Výdaje z ekonomického hlediska (důležité pro sledované aspekty této práce):

mezi takové výdaje řadíme běžné a kapitálové výdaje. Běžné (provozní) výdaje jsou definovány jako výdaje, které se neustále opakují a ze kterých jsou financovány běžné potřeby. Jsou určeny v rozpočtu a využívány především k výplatě mezd zaměstnanců, k nákupu materiálu, energií, paliv, financování služeb, příspěvků apod.

Na druhé straně jsou kapitálové výdaje. Ty jsou využívány hlavně k financování dlouhodobých potřeb, především investičních akcí. Tyto investiční akce často přesahují jedno rozpočtové období. Jedná se o specifických typ výdajů, základním principem je vycházet z rozložení a postupu realizace jednotlivých projektů až do jejich zhotovení. Tyto výdaje bývají často spojené i s půjčkami.

3.7. Tvorba a užití peněžních fondů

Rozpočtová pravidla dávají obcím i možnost vést peněžní fondy. Tyto fondy jsou vedeny mimo hlavní rozpočet. Zákon neurčuje počet ani druh fondů. Je tedy na autonomii každé obce či kraje, jaké fondy si zřídí. Obec ani kraj také nemusí zřizovat žádné fondy. Tyto fondy mohou být zřízeny za konkrétním účelem nebo bez účelového určení. Příkladem bezúčelového fondu je rezervní fond a příkladem účelového fondu je fond, který slouží pro uspokojování kulturních a sociálních potřeb zaměstnanců obce a uvolněných členů zastupitelstva.

Zřizování těchto peněžních fondů spadá do vyhrazené pravomoci zastupitelstva obce. U krajů je tomu jinak, nejedná se o vyhrazenou pravomoc. Tudíž peněžní fondy může zřizovat rada kraje, pokud si tuto pravomoc nevyhradí zastupitelstvo. Prostředky peněžních fondů obce

²² Struktura výdajů obcí. Deník veřejné správy [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=222414>

jsou tvořeny i využívány jen prostřednictvím příjmů a výdajů svého rozpočtu, a to na základě § 6 odst. 1 zákona o rozpočtových pravidlech.

Peněžní fondy mohou mít různé zdroje. Nejčastějším zdrojem rezervního fondu je přebytek hospodaření z minulých let. Dalšími zdroji fondů mohou být příjmy běžného roku, které jsou určeny k využití v budoucích letech. Dle zákona nemusí být pro každý fond zřízen speciální bankovní účet. Jedinou podmínkou je tedy sledovat stav fondu v analytickém účetnictví.

3.8. Rozpočtové provizorium

Rozpočtové provizorium nastává v době, kdy není schválen rozpočet obce před 1. lednem kalendářního roku. Má svá pravidla, která musí být schválena. Taková pravidla by měla být stanovena tak, aby nedošlo k narušení plynulosti hospodaření v obci. Rozpočtovým provizoriem také nesmí být ohroženo hospodaření příspěvkových organizací zřizovaných obcí. Jeho pravidla se zveřejňují na webu obce do 30 dnů od jejich schválení. Pokud obec nehospodář dle pravidel, dopouští se přestupku a může jí být uložena pokuta až do výše 1 miliónu Kč.

Měsíční výdaje obce v době rozpočtového provizoria nesmí překročit 1/12 výdajů rozpočtu schváleného pro předchozí rok.

3.9. Závěrečný účet

Závěrečný účet obecního rozpočtu je sestavení finančního výsledku obce za předchozí hospodářské období. Jedná se o souhrn příjmů a výdajů obce, které byly realizovány v daném období.

Závěrečný účet obecního rozpočtu obsahuje informace o vývoji hospodaření obce, včetně výše a struktury výdajů a příjmů, výše závazků a závazků splatných v budoucnosti, stavu rezerv a fondů a dalších hospodářských ukazatelů.

Závěrečný účet musí být vypracován podle předem stanovených pravidel a směrnic pro účetnictví obce, které jsou obvykle stanoveny zákonem, následně je předkládán ke schválení obecnímu zastupitelstvu.

3.10. Program rozvoje obce

Program rozvoje obce je střednědobý strategický rozvojový dokument, jehož prostřednictvím obec mapuje své potřeby a stanovuje priority. Takový dokument by se neměl

vztahovat na funkční období zastupitelstva. V praxi toto však nefunguje, jak se mění politická garnitura, tak se mění i rozvojový program obce. Zmíněný dokument nemusí být vytvořen ze zákona. Hlavním úkolem programu rozvoje obce je možnost rozplánovat jednotlivé projekty, identifikovat potřebu financování a rozfázování větších investičních akcí.

4. Právní postavení územně samosprávných celků

Za nižší územní samosprávný celek je považována obec. V právní úpravě je obec charakterizována jako samosprávné společenství občanů, které je právnickou osobou, má vlastní právní subjektivitu a má vlastní majetek. Obec je definována v článku 99 Ústavy České republiky.²³ Pozdější právní úprava obcí je zákon o obcích č. 128/2000 Sb. Obci náleží tři prvky, které jsou pro ni charakteristické:

- a) územní základ obce
- b) právo na samosprávu
- c) osobní základ obce²⁴

Existuje několik úrovní právních předpisů, které regulují postavení obcí v ČR:

- 1) ústavní
 1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky;
 2. Listina základních práv a svobod;
- 2) mezinárodní
 1. Evropská charta místní samosprávy – sdělení č. 181/1999 Sb.;
- 3) zákonné
 1. Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, ve znění pozdějších předpisů;
 2. Zákon č. 131/2000 Sb., zákon o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů;

Územně samosprávné celky jsou právně samostatné subjekty s vlastním právním postavením, které jsou založeny zákonem a vykonávají své pravomoci vymezené tímto zákonem. V České republice jsou územně samosprávnými celky obce a kraje.

²³ Ústava České republiky

²⁴ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-561-8.

Obce jsou nejmenšími územně samosprávnými celky, které mají vlastní zastupitelstvo, starostu a radu. Mají právo rozhodovat o věcech samosprávné působnosti, tedy o záležitostech, které jsou důležité pro život v obci, jako jsou například územní plánování, školství, kultura, sociální služby, odpadové hospodářství atd. Obce mají také vlastní rozpočet a mohou stanovovat daně a poplatky.

Kraje jsou územně samosprávnými celky vyššího stupně, které mají vlastní zastupitelstvo, hejtmana a radu. Zajišťují řadu věcí, jako jsou například silniční doprava, zdravotnictví, školství (převážně střední), sociální politika, kultura a turistika atd. Kraje mají také vlastní rozpočet a mohou stanovovat daně a poplatky.

Územně samosprávné celky mají velkou autonomii v rozhodování o věcech, které se týkají jejich obyvatel. Zároveň jsou však vázány platnými právními předpisy a musí plnit úkoly stanovené zákonem. Právní postavení územně samosprávných celků je upraveno v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích a v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích.²⁵

Obec také může zřídit osadní výbor. Osadní výbor je označován jako nižší stupeň místní samosprávy. Členové osadního výboru jsou obyvatelé s trvalým bydlištěm v místě, kde je osadní výbor zřízen. Cílem činnosti takového výboru je předkládání návrhů na rozvoj lokality.²⁶

Vyskytují se čtyři základní aspekty, které je nutné propojit pro správný chod fungování obce. Do těchto aspektů řadíme:

- Osobní – skupina fyzických osob, adresátů a tvůrců veřejné správy;
- Územní – ohraničené území, na kterém je vykonávána veřejná správa;
- Ekonomický – vlastní rozpočet a majetek;
- Mocenský – určení působnosti, na našem území je smíšený systém, kde je vykonávána státní správa i samospráva.²⁷

5. Investice obcí

Investice obcí spadají do plánovaných výdajů. Jedná se o finanční položky, které lze celkem přesně naplánovat, například výdaje na financování škol a výdaje na infrastrukturu. Investice přispívají k lepším podmínkám pro život obyvatel v obci a také ke zvýšení kvality

²⁵ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-561-8.

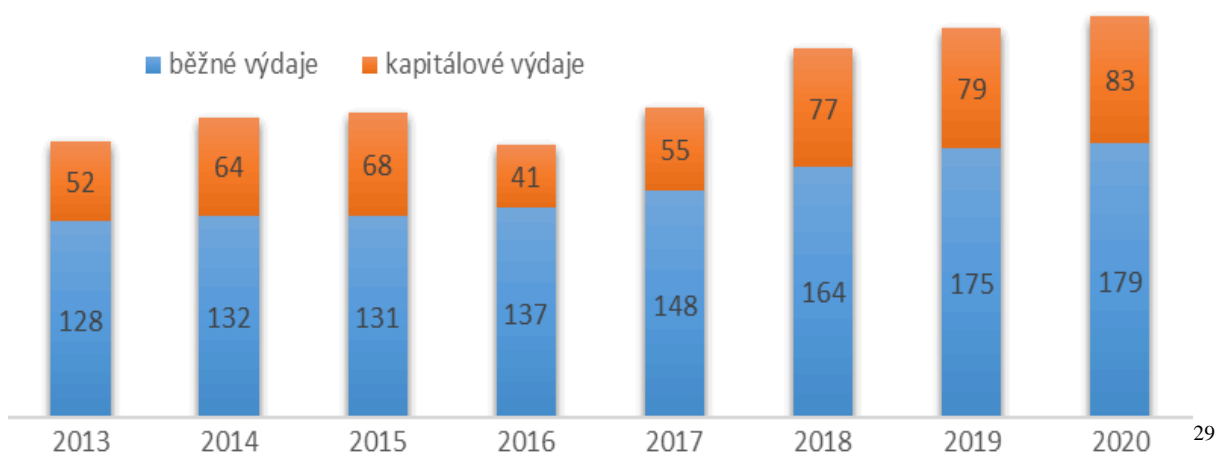
²⁶ GALVASOVÁ, Iva. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno: Georgetown, 2007. ISBN 978-80-86251-20-2.

²⁷ Bakalářská práce – Lukáš Rychtařík – FPR ZČU 2021

poskytovaných služeb. Investice můžeme rozdělit do tří segmentů. Ze statistik vyplývá, že právě obce vynakládají největší část svých příjmů na investice.²⁸

V posledních deseti letech objem kapitálových výdajů obcí kolísal. Důležitým faktorem však je, že byla zachována vzestupná tendence investic.

Na níže uvedeném grafu je vidět, že nejnižší hodnotu kapitálových výdajů jsme zaznamenali v roce 2016, taktéž můžeme srovnávat poměr provozních a investičních výdajů.

Z grafu dále vyplývá, že celkové příjmy obcí se v uvedeném období zvýšily o 41 %. A objem kapitálových výdajů stoupl o 60 %. Výsledkem je, že obce mezi lety 2013–2020 razantně zvyšovaly své úspory, ale také významně posílily své investice.

Nejvyšší investice proběhly v posledních třech letech sledovaného období. Poměr těchto výdajů osciloval kolem 32 %, čímž obce investovaly něco mezi čtvrtinou a třetinou svých příjmů.

Na investice obcí může přispívat stát a v mnohem menší míře také kraj. Děje se tak většinou formou dotací. Dotace financují vždy pouze část investice. V roce 2015 se investiční dotace na objemu kapitálových výdajů podílely 42 %. V roce 2017 to bylo již jen 17 %. Ovšem v roce 2020 se podíl opět zvýšil, a to na 30 %.

²⁸ KAMENČÍKOVÁ, Věra. Jak obce financují investice?. Deník veřejné správy [online]. 1.2.2023 [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6825010>

²⁹ Monitor, Ministerstvo financí, výpočty: CRIF, a. s.

5.1. Investiční nákupy

Investiční nákupy obecních rozpočtů se týkají výdajů na investiční projekty, které mají za cíl zlepšit infrastrukturu a zvyšovat kvalitu života obyvatel obce. Tyto projekty mohou zahrnovat stavbu nebo rekonstrukci silnic, chodníků, kanalizací, veřejného osvětlení, parků, sportovišť a dalších veřejných zařízení.

Investiční nákupy jsou často financovány také z rozpočtu obce, který může zahrnovat příjmy z daní, poplatků a dalších zdrojů. Obce mohou využívat dotace a úvěry od státu nebo jiných institucí pro financování svých investičních plánů.

Při rozhodování o investičních nákupech je důležité zohlednit potřeby obyvatel a prioritní oblasti pro rozvoj. Obce musí také dbát na správné hospodaření s finančními prostředky a zajistit transparentnost a kontrolu výdajů.

Investiční nákupy obecních rozpočtů mohou přinést významné vylepšení infrastruktury a kvality života v obci, což může mít pozitivní vliv na atraktivitu obce pro obyvatele i návštěvníky.

5.2. Další zdroje financování investic

Kromě dotací jsou dalším velkým zdrojem financování kapitálových výdajů kapitálové příjmy. Jsou to především výnosy z prodeje obecního majetku. Tento kapitálový příjem je jednorázový a neopakovatelný.

Ze sledovaných statistik za období 2013–2020 na portálu deník veřejné správy - <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6825010> vyplývá růst úspor obcí.

Další zdroj, který slouží k financování investic je přebytek běžného rozpočtu. Provozní rozpočet je tvořen daňovými a nedaňovými příjmy, neinvestičními dotacemi na straně jedné a běžnými výdaji na straně druhé. Výpovědní hodnota o tom, kolik obce ušetřily, je saldo rozpočtu. Přebytek běžného rozpočtu se stává hlavním faktorem pro růst úspor obcí.

Důležitý pro tuto diplomovou práci je především rok 2020. Jeho podstatnou část totiž ovlivnila pandemie nemoci COVID-19 (obdobně to bylo v roce 2021). Dá se říci, že obce zvládly tuto nenadálou situaci poměrně dobře. Došlo sice ke zpomalení ekonomiky a na obce také dopadaly různá opatření vlády. To kupodivu vedlo k meziročnímu zvýšení celkových příjmů. Pokles vykázaly pouze daňové příjmy.

Hlavní podíl na růstu celkových příjmů měla zejména tzv. kompenzační dotace. Kompenzační dohodu poskytl stát obcím na vyrovnání se s poklesem daňových příjmů. Systém přerozdělování této dotace byl v přepočtu na jednoho obyvatele. Z toho vyplývá, že více zvýhodněny byly menší na úkor větších obcí.

Obecní dluh v roce 2020 sice vzrostl o tři procentní body, ale úspory obcí vykázaly více než dvojnásobnou dynamiku oproti dluhu. Investiční dotace obcí se obecně zvedly na nejvyšší úroveň v posledních pěti letech. Zajímavým ukazatelem jsou kapitálové výdaje. Ty se obecně meziročně zvýšily a zároveň byly nejvyšší minimálně v posledních osmi letech.³⁰

5.3. Investiční výdaje obcí

Investiční výdaje představují prostředky, které jsou zaměřené na investice do dlouhodobého rozvoje obce a jeho infrastruktury. Tyto výdaje jsou často spojeny s modernizací a rozšiřováním veřejných služeb, jako je například výstavba nových silnic, chodníků, parků, sportovišť, škol, zdravotnických zařízení a dalších veřejných budov. Jsou klíčové pro udržení a zlepšení kvality života obyvatel měst a obcí a pro podporu ekonomického růstu a konkurenceschopnosti obce. Představují však také velké náklady pro územně samosprávné celky, a proto je důležité pečlivě plánovat a spravovat obecní rozpočet tak, aby byly tyto výdaje efektivní a udržitelné.

Investiční výdaje se obvykle financují z různých zdrojů, jako jsou například místní daně a poplatky, dotace ze státního rozpočtu, úvěry od bank a finančních institucí, nebo příjmy z prodeje majetku obce. Správné financování a řízení těchto výdajů je klíčové pro udržení finanční stability měst a obcí a pro plnění jeho strategických cílů a priorit.

6. Pandemie COVID-19

Co je nemoc covid-19?

Původcem nemoci covid-19 je koronavirus – jedná se o virus, který patří do podčeledi Coronaviridae. Je to souhrnné označení pro čtyři čeledi virů. Ty způsobují onemocnění u zvířat a lidí s různým stupněm závažnosti. Název je odvozen od charakteristického uspořádání

³⁰ KAMENČÍKOVÁ, Věra. Jak obce financují investice?. Deník veřejné správy [online]. 1.2.2022 [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6825010>

povrchových struktur lipidového obalu virů ve tvaru sluneční korony.³¹ Vir může způsobovat běžné obtíže, kterými jsou nachlazení, kašel, dýchací obtíže, teploty apod. Také ale může způsobovat smrtelné nemoci. Mezi tyto smrtící choroby řadíme dýchací onemocnění zvané těžký akutní respirační syndrom SARS nebo infekci MERS.

Zmiňovaný nový typ koronaviru je odborně označený jako SARS-CoV-2 (původní označení bylo 2019-nCoV). Poprvé se objevil v prosinci 2019 v čínské provincii Chu-pej. Zde se nachází město Wu-chan, které má téměř 12 miliónů obyvatel a stalo se hlavním zdrojem nového viru.

6.1. Dopady covidových opatření

Dne 12. března 2020 byl na celém území ČR vyhlášen nouzový stav. Začala být přijímána krizová opatření v reakci na rychle se šířící virus.

Covidové dopady můžeme rozdělit do několika kategorií:

1. Zdravotní dopady – opatření mají přímé dopady na zdraví obyvatelstva, zejména v důsledku infekce samotného viru, ale také kvůli omezení přístupu ke zdravotní péči v důsledku prioritizace péče o pacienty s Covidem-19.
2. Ekonomické dopady – opatření mají negativní dopad na ekonomiku, zejména v důsledku omezení podnikání a obchodu. Mnoho podniků muselo zavřít, což způsobilo ztrátu příjmů a vyšší nezaměstnanost.
3. Sociální dopady – opatření mají také sociální dopady, zejména v důsledku omezení osobního kontaktu a omezení pohybu obyvatel. To může způsobit izolaci, stres a úzkost u lidí.
4. Vzdělávací dopady – opatření způsobila uzavření škol a omezení vzdělávacích aktivit, což mělo dopad na vzdělání dětí a mladých lidí. Byly přijímány opatření k minimalizaci vlivů, například prostřednictvím distančního vzdělávání.
5. Cestování – opatření naprosto ovlivnila také cestování, většina zemí uzavřela své hranice nebo zavedla přísná omezení pro cestující. Tento dopad ovlivnil zejména turistický průmysl a obchod.

³¹ Informace ke koronaviru a nemoci covid-19. Vláda ČR [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/aktualni-informace-ke-koronaviru-sars-cov-2-puvodne-2019-ncov-179250/>

6.2. Dopady na změnu výdajů v důsledku snížení daňových příjmů

Největším problémem byl pro obce neočekávaný zásah do příjmů v průběhu roku. Obce měly připravené a naplánované různé akce, docházelo k jejich rušení. V lepším případě obce pouze akce odložily, v tom horším úplně zrušily. Zpočátku byl velký problém s tzv. kompenzačním bonusem. Na jaře roku 2020 se zdálo, že obcím bude ubráno z jejich příjmů, ale nebylo jasné, jak budou tyto ztráty nahrazeny. Spousta obcí tak reagovala úpravou svého rozpočtu v průběhu rozpočtového období. Každá obec však přistupovala k těmto příjmovým výpadkům odlišně.

6.3. Dopady covidových opatření na obecní rozpočet

Covidová opatření měla významné dopady na obecní rozpočet, protože ovlivňovala příjmy a výdaje obce. Jedním z nejvýraznějších prvků bylo snížení příjmů z daní a poplatků v důsledku omezení provozu podniků a ztráty zaměstnání. To mohlo vést k nižšímu objemu finančních prostředků, které byly k dispozici pro financování investičních projektů nebo provozu obce. Na druhé straně byly zvýšené náklady na zajištění bezpečnostních opatření, jako jsou dezinfekce a ochranné pomůcky pro zaměstnance a obyvatele. Docházelo také k nárůstu nákladů na zdravotnictví a sociální služby, aby se zajistila ochrana obyvatel a jejich přístup k potřebné zdravotní péči.

Dalším dopadem byly změny v prioritách obce, které se měnily v důsledku pandemie. Bylo potřeba věnovat více pozornosti podpoře místních podniků nebo poskytnout pomoc obyvatelům, kteří ztratili zaměstnání.

Celkově lze říci, že covidová opatření významně ovlivnila obecní rozpočty a bylo nutné provést úpravy rozpočtových plánů, aby se obce mohly přizpůsobit novým okolnostem a zajistit financování nezbytných služeb a projektů.

II. Praktická část

Pro tuto diplomovou práci jsem zvolil porovnání rozpočtů měst Louny a Postoloprty z roku 2021. Tato dvě města jsem si vybral záměrně z důvodu jejich blízkosti a podobnosti, kromě velikosti, kde jedno město spadá do kategorie malých měst a druhé do kategorie středně velkých měst, jedno je obcí s rozšířenou působností, druhé s pověřeným úřadem. Dále jsem si záměrně vybral rozpočet pro rok 2021, protože města již znala dopady první covidové vlny a mohla tak přizpůsobit rozpočet na další rok.

7. Charakteristika vybraných měst

7.1. Město Louny

Město Louny se nachází v severozápadní části Čech v Ústeckém kraji. Bylo založeno Přemyslovci v 13. století a protéká jím řeka Ohře, která byla důležitou obchodní cestou do Norimberku a Lipska. Město má 18 300 obyvatel a nachází se v teplém a suchém regionu v tzv. srážkovém stínu Krušných hor. Lounsko je známé jako zemědělský region s velkou tradicí v pěstování chmele. Nachází se přibližně 40 km od mezinárodního Letiště Václava Havla a silniční doprava v okolí se v současné době modernizuje. Louny jsou územní samosprávnou jednotkou a mají za úkol zajištění veřejné správy na svém území a výkon státní správy v územním obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Louny. Správní obvod ORP se skládá z 95 katastrálních území, do kterého patří 41 obcí s celkovou rozlohou 47 266 ha a přibližně 43 500 obyvatel. Louny mají také místní části Brloh a Nečichy. V centru města se nachází kostel Svatého Petra, který byl postaven na místě osady Luna, existující již v 11. - 12. století. Z období raného středověku se dochovaly významné památky, jako jsou například hradby kolem města, Žatecká brána a kostel Matky Boží. V roce 1517 zničil obrovský požár město, což vedlo k výstavbě nového kostela. V roce 1538 byl dokončen chrám sv. Mikuláše, který navrhl královský stavitel Benedikt Rejt. Louny byly v minulosti významné svou výrobou piva – díky své poloze a ideálním podmínkám pro pěstování chmele. Od roku 1892 do roku 2010 zde fungoval schwarzenberský pivovar, který byl později zrušen, a z budovy pivovaru se stala stáčírna pro společnost Heineken. Ačkoliv Louny leží na řece Ohři, není zde žádná lodní doprava.

V okolí se právě provádí významné práce v silniční dopravě. Nedávno se začala dokončovat stavba obchvatu města Louny, která je součástí projektu na rekonstrukci dálnice D7.

7.2. Město Postoloprty

Postoloprty jsou město nacházející se v Ústeckém kraji, západně od Loun vzdálené od nich přibližně 10 kilometrů. Podle údajů k 1. lednu 2022 zde žilo 4 644 obyvatel. K Postoloprťům také náleží další obce – 12 místních částí: Březno (Horní a Dolní), Dolejší Hůrky, Hradiště, Levonice, Malnice, Mradice, Rvenice, Seletice/Seménkovice, Skupice, Strkovice a Vrbka. Město se rozprostírá na břehu řeky Ohře.

Stejně jako Louny, také Postoloprty očekávají dokončení dálnice D7. Nový úsek se ale kolem Postoloprť začne stavět až v roce 2025 (jako poslední z plánované rekonstrukce dálnice D7). Dostavba této komunikace je velmi důležitá pro ekonomiku všech okolních obcí. V blízkosti Postoloprť se nachází průmyslová zóna „Triangle“, kde je umístěno několik výrobních podniků zaměstnávajících obyvatele z širokého okolí. Většinou se jedná o zahraniční firmy. Největším zaměstnavatelem je před nedávnem zprovozněná továrna jihokorejské společnosti NEXEN na výrobu pneumatik.

Historie Postoloprť sahá až do 12. století, kdy byly poprvé zmíněny v Kosmově kronice, což je soubor nejstarších českých pověstí. V kronice je popsán nelítostný souboj knížete z kmene Čechů Neklana s vládcem Lučanů Vlastislavem. Vlastislav byl pánem rozsáhlé oblasti severozápadních Čech a příběh o jeho porážce a zavraždění jeho syna je populární díky dramatickému zpracování Aloise Jiráska. V této pověsti se poprvé objevuje název vsi – Postoloprty. Název obce je odvozen od označení ševců, kteří byli v kronice Václava Hájka z Libočan označováni jako ti, co dokáží „postoly prtati“, což ve staročeštině znamenalo ševcovat, nebo opravovat boty. Významná je i zmínka v Dalimilově kronice, kdy tato uvádí, že u Postoloprť se měl setkat kníže Oldřich se svou budoucí manželkou Boženou. Pamětihodnostmi města jsou inundační mosty přes Ohři z roku 1757, které tvoří soustavu záplavových mostů na dřívější důležité císařské silnici vedoucí z Prahy do Lipska. Nachází se zde kostel Panny Marie, bývalý panský pivovar a schwarzenberský zámek, který bohužel již delší dobu chátrá.³² Nicméně v roce 2021 se jej od italského majitele rozhodlo město odkoupit a pokusit se tak o jeho záchranu.

³² BP – Lukáš Rychtařík 2021

8. Představení rozpočtů měst

Louny (středně velké město) mají tři městské části. Tyto odpovídají také katastrálnímu území. Jedná se o samotné město Louny, Brloh a Nečichy. V nedávné minulosti do katastrálního území města patřily také obce Černčice, Dobroměřice, Chraberce, Líš'any, Obora, Raná, Veltěže a Vršovice. Nyní již tyto celky tvoří samostatné obce.

Paradoxem je, že Louny jakožto středně velké město, mají pouze dvě další obce. Zatímco malé město Postoloprty má naopak velký počet přidružených obcí, a to konkrétně 12. Jsou jimi Březno (Horní a Dolní), Dolejší Hůrky, Hradiště, Levonice, Malnice, Mradice, Rvenice, Seletice/Seměnkovice, Skupice, Strkovice a Vrbka. Z pohledu financování je velmi náročné zabezpečit takto velké množství místních částí. To se samozřejmě týká i investic, na které bude tato praktická část diplomové práce zaměřena.

Za zmínku ještě stojí upozornění na počty obyvatel těchto sídel – Louny mají přibližně čtyřikrát více občanů než Postoloprty. Tento fakt nabývá na zajímavosti v následujících pasážích mé práce v kontextu s prováděnými investicemi, kdy se znatelně menší územně samosprávný celek vyrovnává (někdy i překonává) mnohem většímu městu v investičním rozvoji.

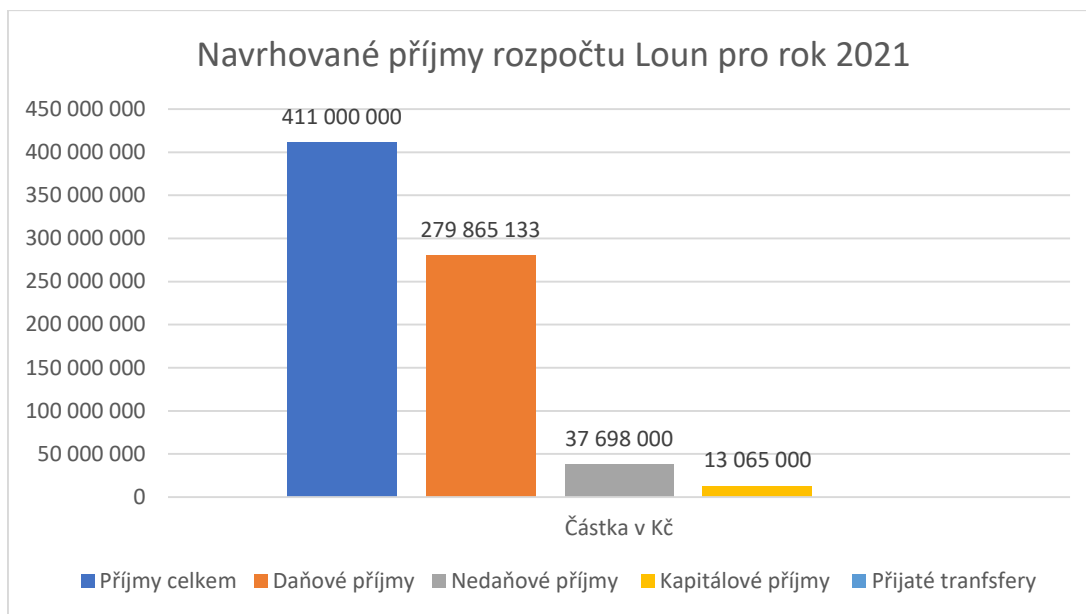
8.1. Rozpočet města Louny na rok 2021

Návrh rozpočtu:

Příjmy

Návrh rozpočtu na rok 2021 počítal s příjmy 411 000 000 Kč. Z této částky tvořily 279 865 133 Kč daňové příjmy, 37 698 000 nedaňové příjmy, 13 065 000 kapitálové příjmy a 80 371 867 přijaté transfery.

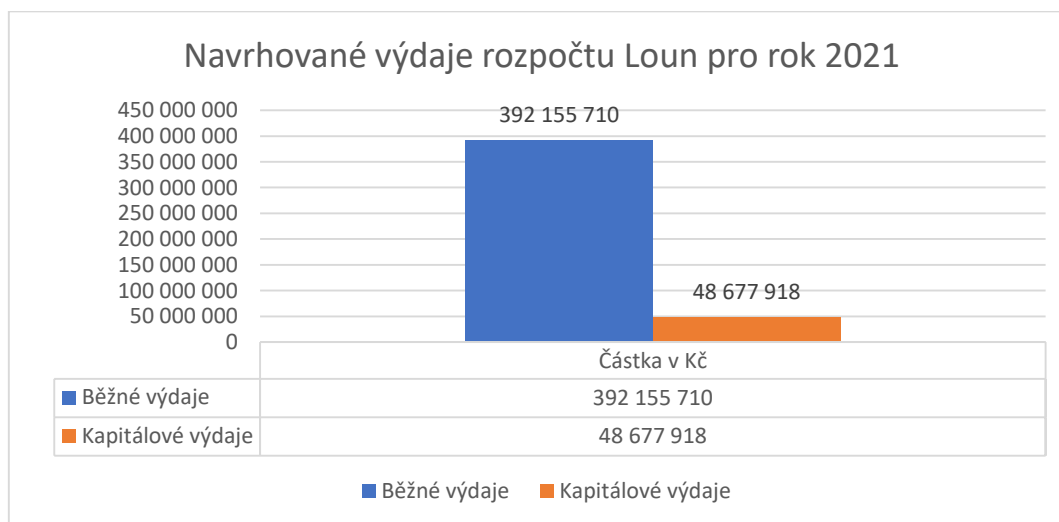
Výše uvedené údaje jsou zaznamenány v grafu na následující straně

Rekapitulace: Z výše uvedeného grafu vyplývá, že největší část navrhovaných příjmů rozpočtu tvoří daňové příjmy, naopak nejmenší část tvoří přijaté transfery.

Výdaje

Navrhované výdaje rozpočtu města pro rok 2021 činily celkem 440 833 628 Kč. To znamená, že navrhovaný rozpočet pro rok 2021 byl schodkový. Z těchto výdajů připadla na provozní (běžné) výdaje částka 392 155 710 Kč, na kapitálové výdaje 48 677 918 Kč (viz graf)

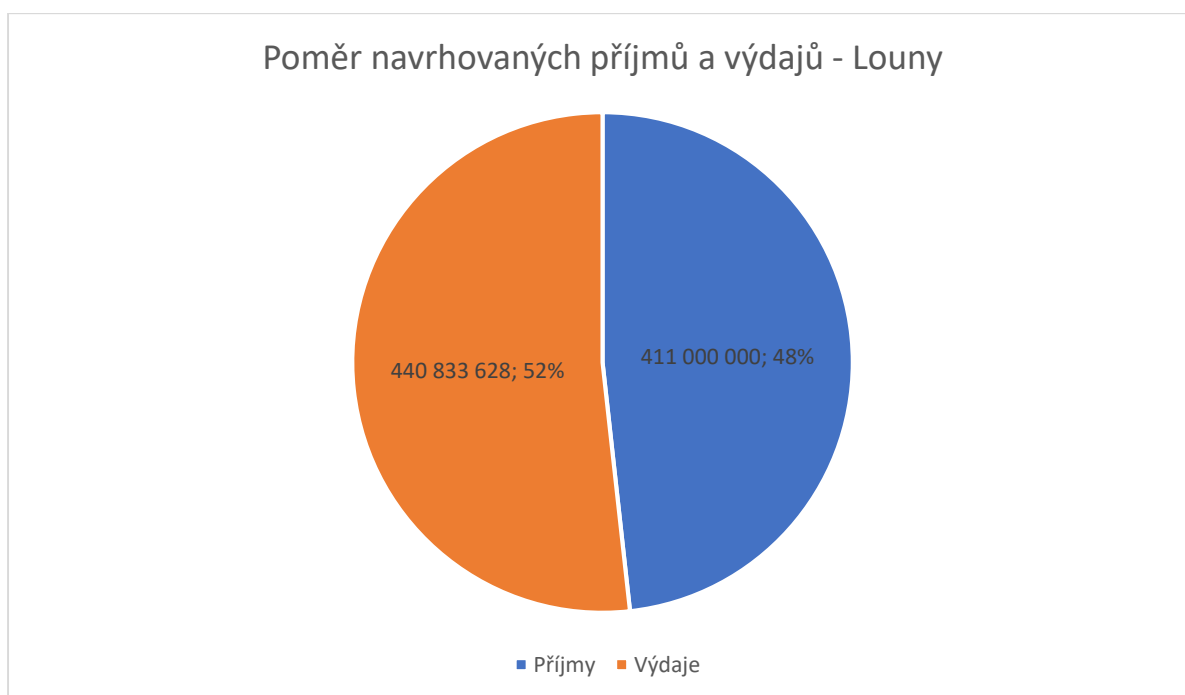

Rekapitulace: Kapitálové (investiční) výdaje byly v roce 2021 velmi nízké – činily zhruba 11 % z celkových plánovaných výdajů. To je pro město takové velikosti poměrně nedostačující.

³³ Zdroj: Vlastní zpracování

³⁴ Zdroj: Vlastní zpracování

Porovnání navrhovaných příjmů a výdajů pro rok 2021 – Louny

35

Rekapitulace: Navrhovaný rozpočet pro rok 2021 byl schodkový. V procentuálním vyjádření to odpovídá 52 % pro výdaje a 48 % pro příjmy.

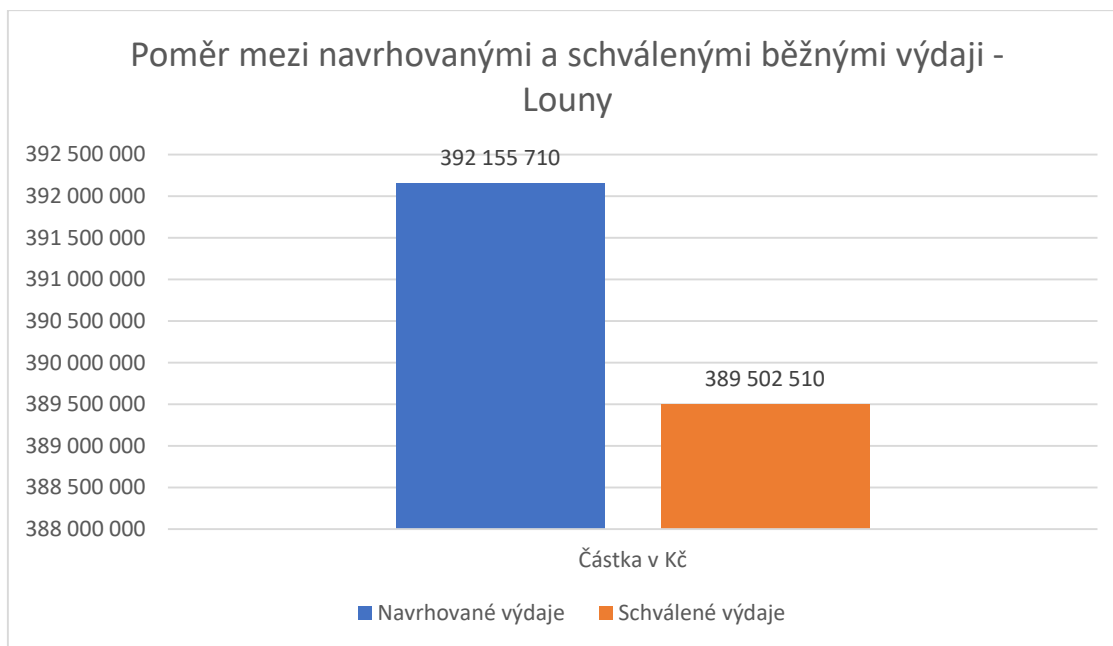
Schválený rozpočet pro rok 2021 - Louny

Schválené příjmy rozpočtu jsou totožné jako navrhované příjmy (viz. Graf navrhované příjmy rozpočtu Loun pro rok 2021).

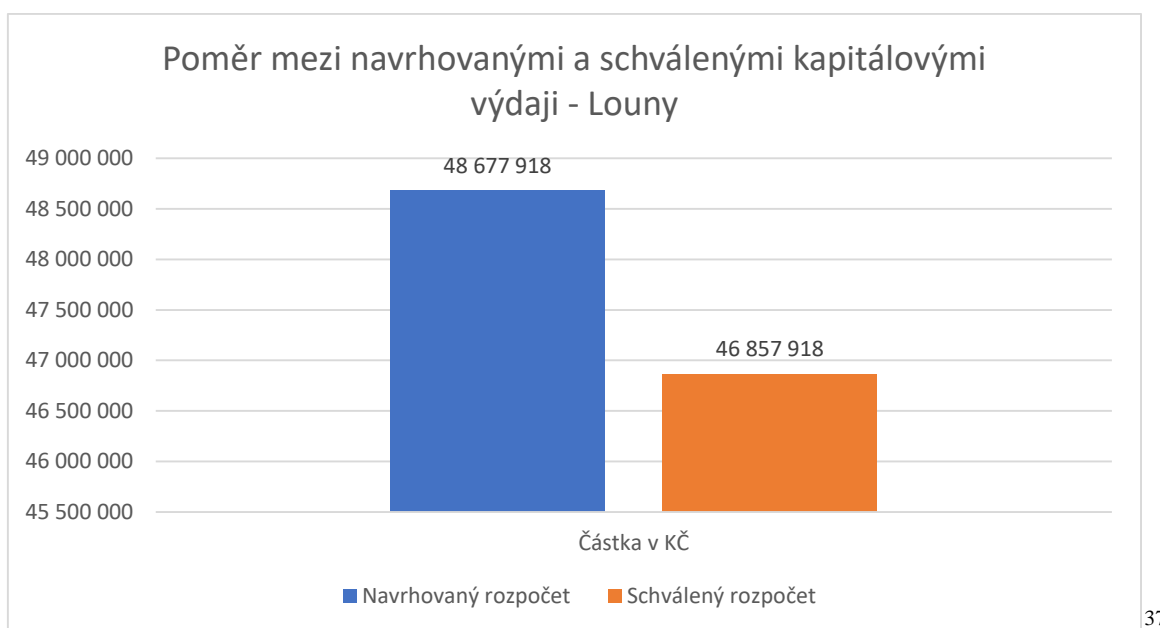
Na výdajové straně došlo ke změnám. Byla snížena z částky 440 833 628 Kč na částku 436 360 428 Kč, i nadále však rozpočet zůstal schodkový.

K ponížení částky došlo jak na straně běžných výdajů, tak kapitálových výdajů. Schválený rozpočet obsahoval položku na běžné výdaje 389 502 510 Kč, na kapitálové výdaje byla schválena částka 46 857 918 Kč.

³⁵ Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Navrhované běžné výdaje byly při schvalování poníženy o 2 653 200 Kč (celkově se při schvalování veškeré výdaje snížily o 4 473 200 Kč).

Rekapitulace: Částka, o kterou byly navrhované kapitálové výdaje poníženy při schvalování, činila 1 820 000 Kč (celkově se při schvalování veškeré výdaje snížily o 4 473 200 Kč). Je zřejmé, že se zastupitelé při schvalování rozpočtu i s ohledem na probíhající covidovou krizi snažili „šetřit“.

³⁶ Zdroj: Vlastní zpracování

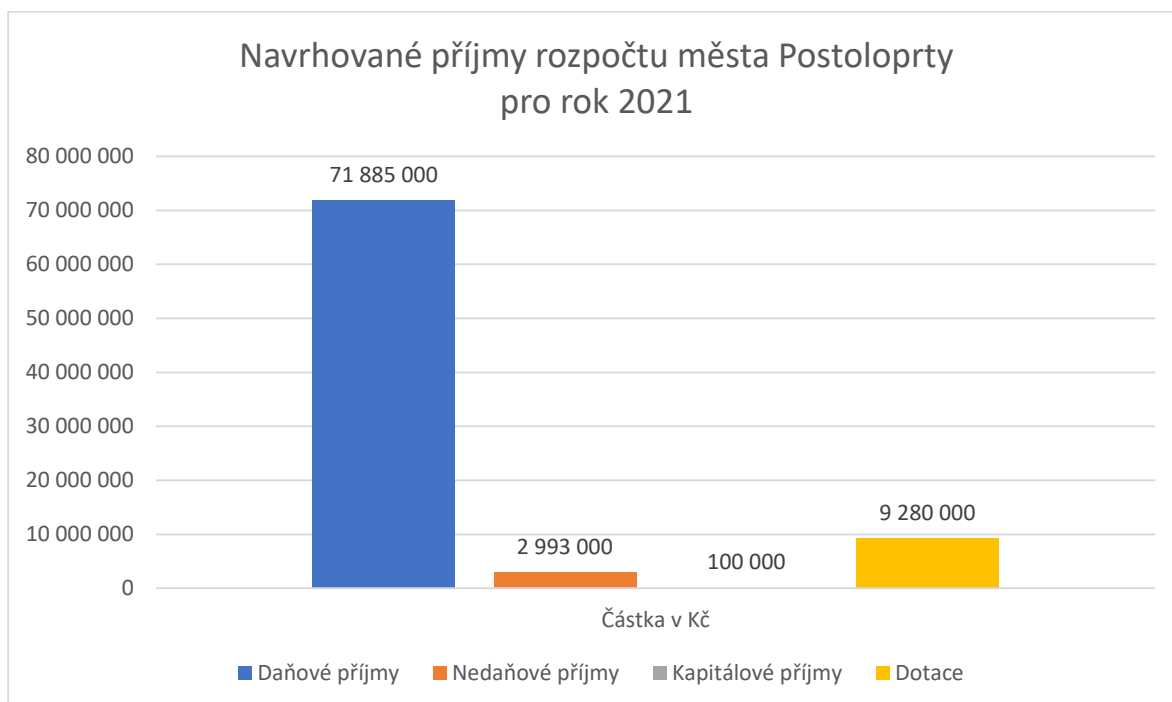
³⁷ Zdroj: Vlastní zpracování

8.2. Rozpočet města Postoloprty na rok 2021

Návrh rozpočtu:

Příjmy

Návrh rozpočtu pro rok 2021 počítal s příjmy ve výši 84 258 000 Kč. Z toho daňové příjmy tvořily 71 885 000 Kč, nedaňové příjmy tvořily 2 993 000 Kč, kapitálové příjmy 100 000 Kč a dotace 9 280 000 Kč.

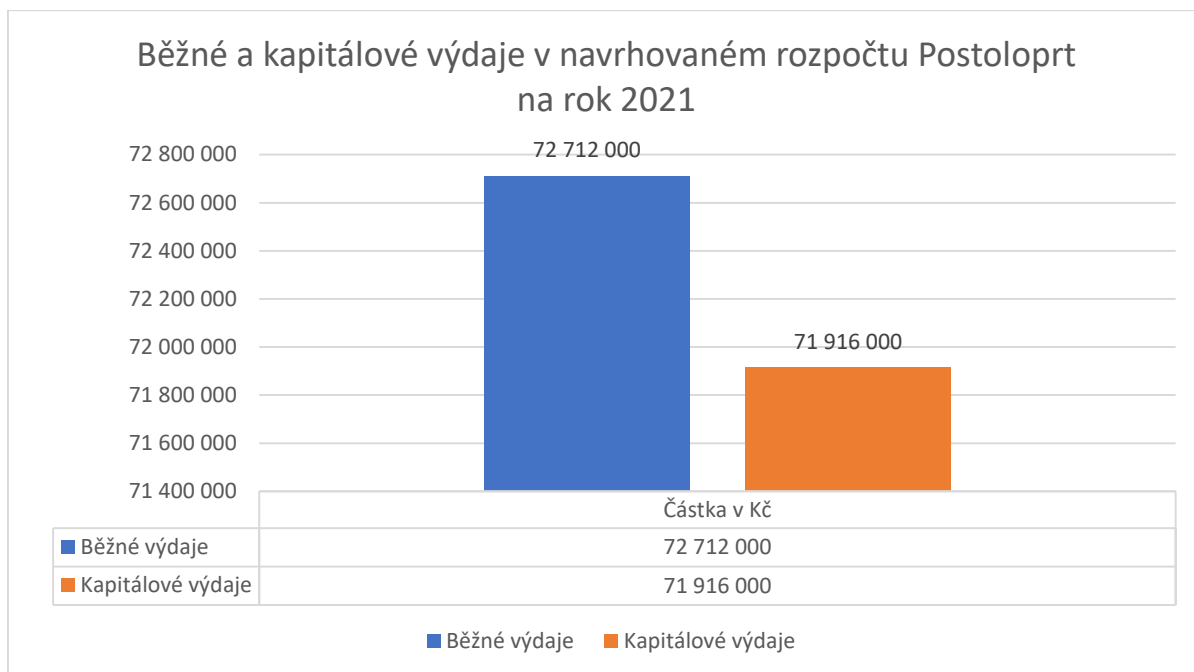

Rekapitulace: Stejně jako u navrhovaného rozpočtu druhého sledovaného města tvoří nejvyšší část daňové příjmy. Poměrně vysokou částku příjmu rozpočtu tvoří dotace (obzvláště pokud uvažujeme o přepočtu na obyvatele). Kapitálové příjmy jsou zanedbatelné.

Výdaje

Výdaje navrhovaného rozpočtu pro rok 2021 byly celkem 144 628 000 Kč. Z toho běžné výdaje tvořily částku 72 712 000 Kč. A investiční a údržbové akce tvořily částku 71 916 000 Kč.

³⁸ Zpracování: Vlastní zdroj

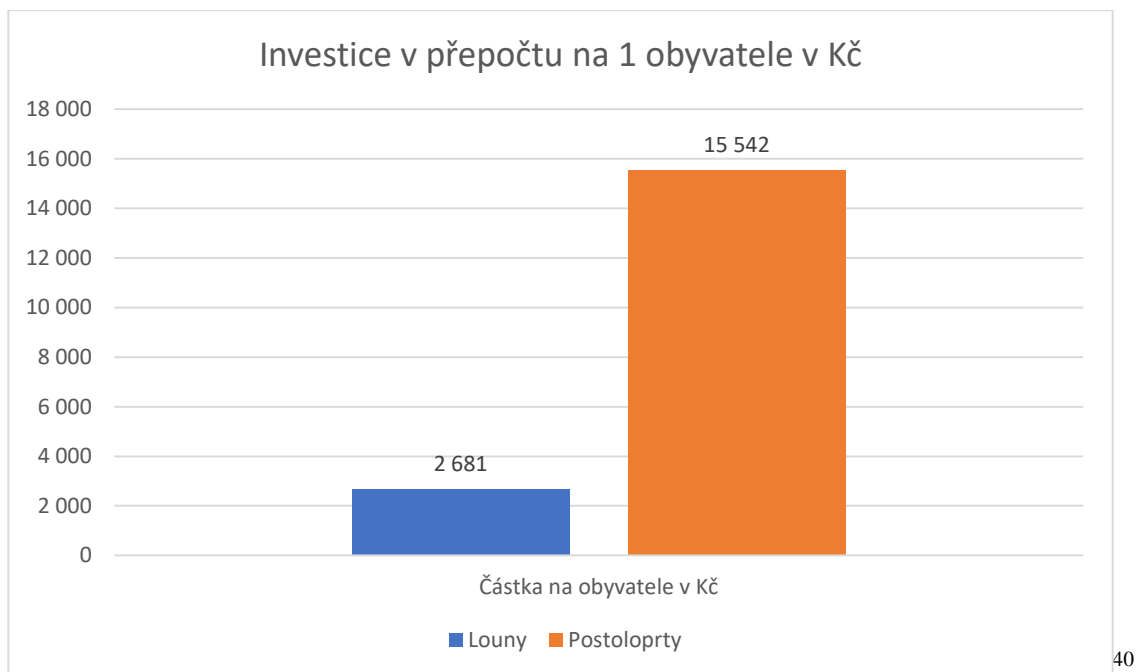
39

Rekapitulace: Zde vidíme naprosto ojedinělý jev – běžné (provozní) a kapitálové výdaje jsou téměř stejné! A nyní můžeme porovnat s druhým sledovaným městem, kde kapitálové výdaje činily cca 11 % ze všech plánovaných výdajů – zde je to téměř 50 %! To je jistě zajímavý investiční počín a je zřejmé, že zastupitelé v Postoloprtech zvolili v době covidové krize zcela odlišnou taktiku – je to jakýsi způsob „proinvestování se z krize“.

V kontextu s výše uvedeným je velice zajímavé porovnat kapitálové výdaje ve středně velkém městě Louny a v malém městě Postoloprty v přepočtu na jednoho obyvatele (jen připomínám, že Louny mají zhruba čtyřikrát více obyv.). Ve městě Louny činil návrh na kapitálové výdaje 48 677 918 Kč, zatímco v Postoloprtech tato částka činila 71 916 000 Kč. Jedná se o obrovský nepoměr, kdy se město Postoloprty rozhodlo investovat v roce 2021 o 23 238 082 Kč více než Louny. Vzhledem k faktu, že Louny měly v roce 2021 18 156 obyvatel a Postoloprty 4 627 obyvatel, tak v přepočtu na obyvatele nám vychází, že Louny investovaly na obyvatele 2 681 Kč a Postoloprty 15 542 Kč! To je propastný rozdíl 12 861 korun na 1 obyvatele.

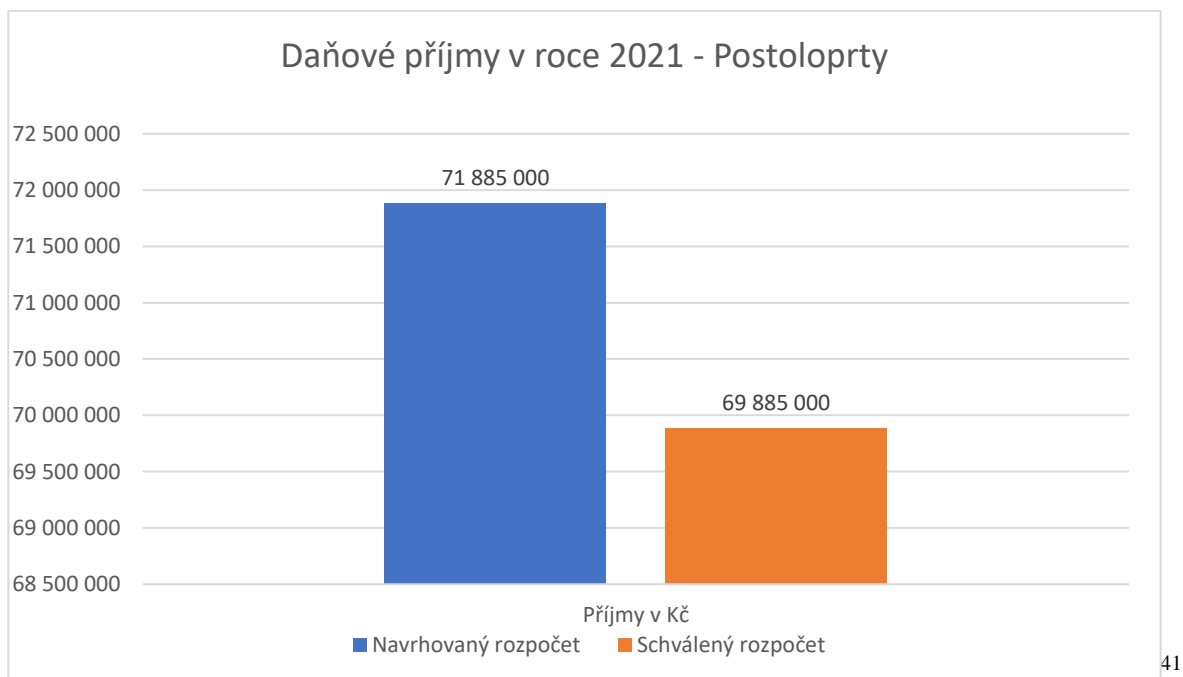
To je dobře patrné z následujícího grafu:

³⁹ Zdroj: Vlastní zpracování

Schválený rozpočet města Postoloprty 2021

Celkem byly schváleny příjmy ve výši 82 258 000 Kč. Schválený rozpočet se liší oproti návrhu pouze v daňových příjmech, které po schválení dosahovaly 69 885 000 Kč, místo původních 71 885 000 Kč. To je jediná změna oproti navrhovanému rozpočtu, proto se celkové příjmy snížily o 2 000 000 Kč (oproti návrhu).

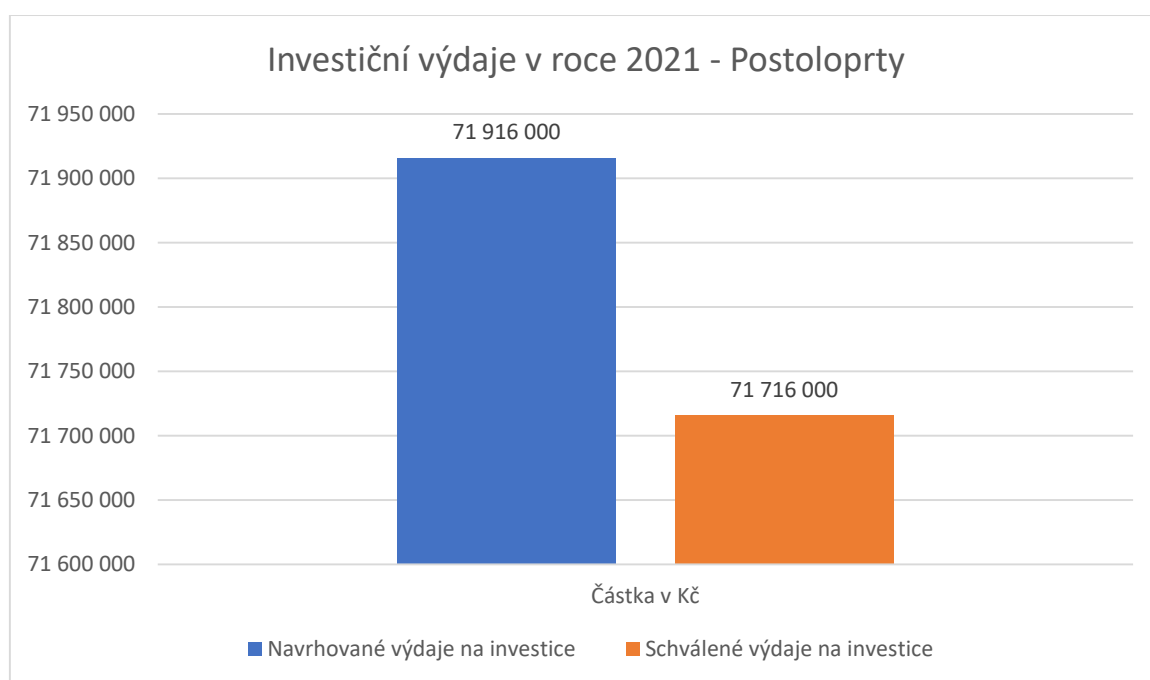
⁴⁰ Zdroj: Vlastní zpracování

⁴¹ Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Daňové příjmy ve schváleném rozpočtu dosahovaly 69 885 000 Kč. Došlo tedy ke snížení o 2 000 000 Kč. Důvodem byl „střízlivý“ odhad v době krize, kdy nebylo jasné, jak se bude plnit příjmová položka státního rozpočtu, a tudíž nebylo jasné, jaký bude příděl z RUD.

Výdaje

Výdaje byly plánovány na 144 628 000 Kč, nakonec byly schváleny výdaje v celkové výši 144 358 000 Kč. Jedná se tedy o snížení výdajů o 270 000 Kč, což je de facto „kosmetická“ drobná úprava. Investiční a údržbové akce byly naplánovány na 71 916 000 Kč. Nakonec byly schváleny tyto výdaje ve výši 71 716 000 Kč – tedy investice byly poníženy o zanedbatelných 200 000 Kč.

42

Rekapitulace: Z grafu vyplývá, že schválené výdaje byly poníženy o pouhých 200 000 Kč. Z toho je patrné, že město nemělo v úmyslu omezovat své aktivity kvůli koronavirové krizi.

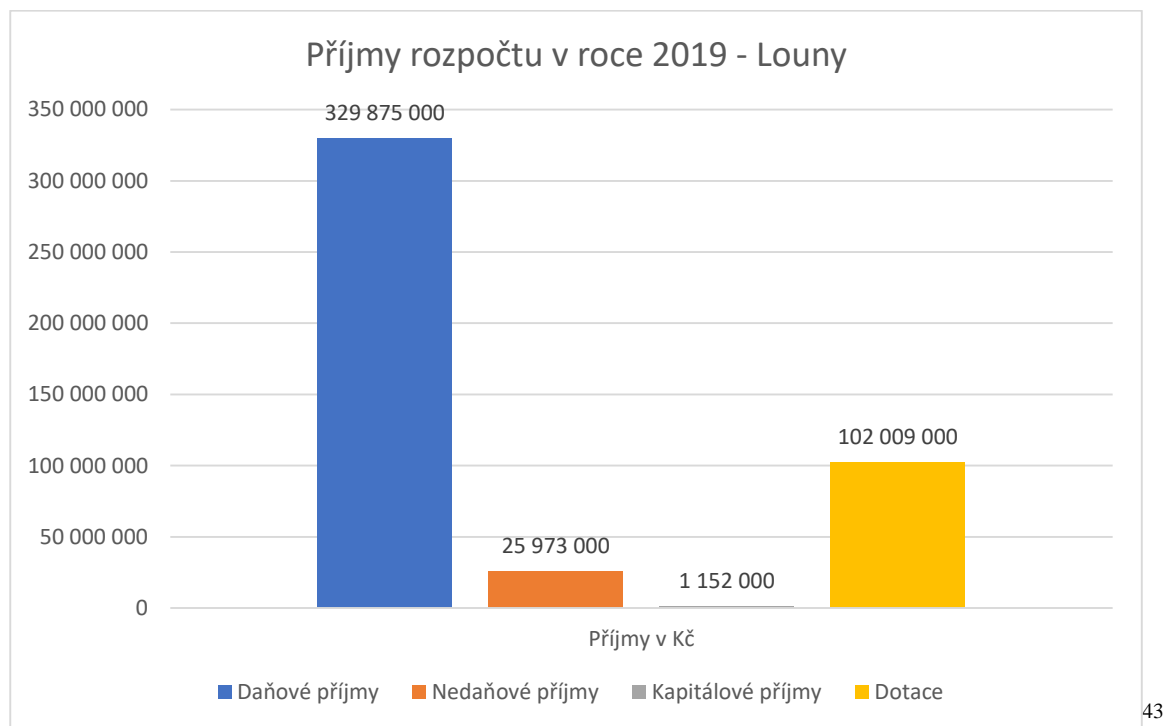
9. Porovnání rozpočtů města Louny z let 2019 a 2021

V roce 2019 byl schválen rozpočet, který absolutně nezasáhla pandemie koronaviru, proto jsem si ho vybral pro porovnání s tím z roku 2021, který byl již zasažen naplno touto nemocí.

⁴² Zdroj: Vlastní zpracování

Příjmy

V roce 2019 byl schválen rozpočet s příjmy 459 009 000 Kč, z toho daňové 329 875 000 Kč, nedaňové příjmy byly 25 973 000 Kč, kapitálové příjmy činily 1 152 000 Kč a dotace 102 009 000 Kč.

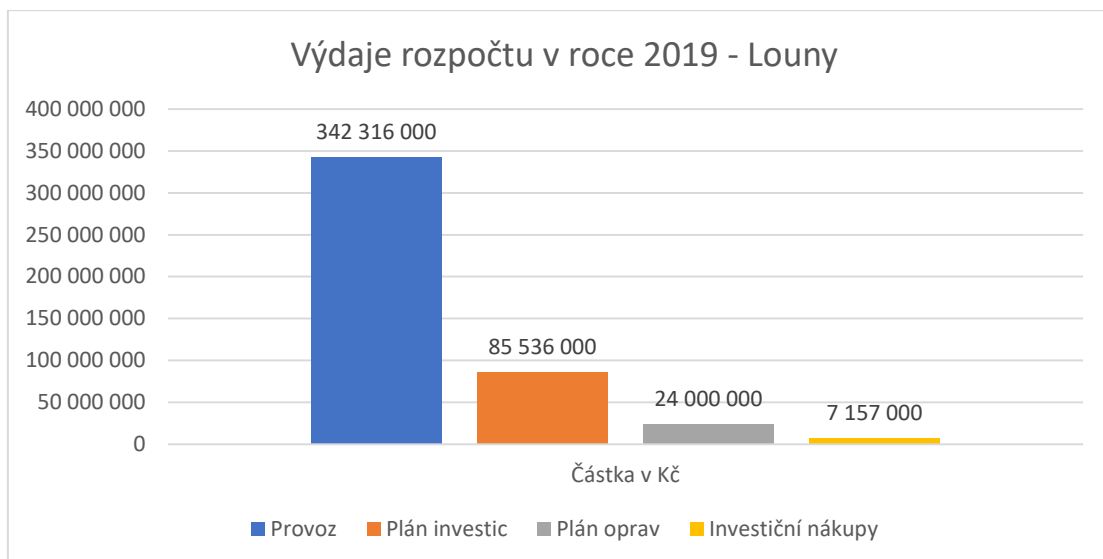
Rekapitulace: Je logické, že daňové příjmy tvoří největší část rozpočtu. Zajímavou položkou jsou dotace, které dosahují poměrně vysoké částky.

Výdaje

Výdaje v roce 2019 byly na úrovni 459 009 000 Kč, to znamená, že příjmy i výdaje rozpočtu byly shodné. Hovoříme o vyrovnaném rozpočtu.

Největší část výdajů tvořily provozní výdaje ve výši 342 316 000 Kč, plán investic byl schválen ve výši 85 536 000 Kč, plán oprav 24 000 000 Kč a investiční nákupy byly schváleny s částkou ve výši 7 157 000 Kč.

⁴³ Zdroj: Vlastní zpracován

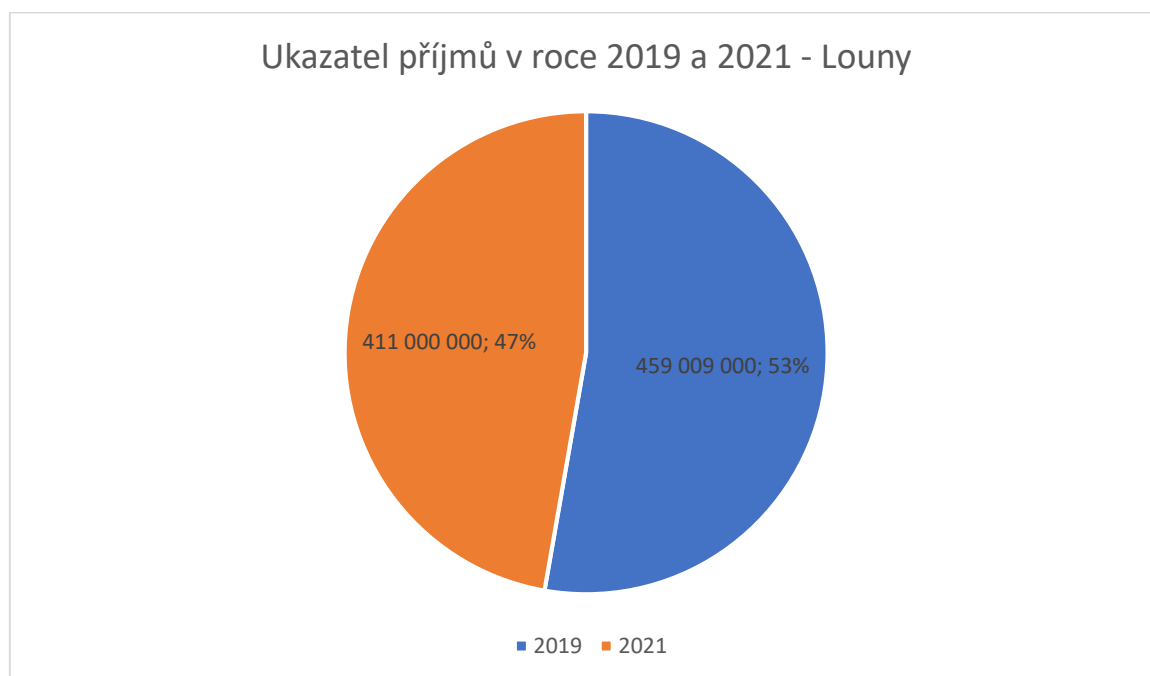

44

Rekapitulace: Největší část rozpočtu je opět logicky částka na provoz (běžné výdaje). Ta činí 74,6 % z celkových výdajů. Investiční výdaje se pohybují na hodnotě zhruba 20 % z celé výdajové položky rozpočtu – můžeme říci, že je to přibližně celorepublikový průměr (pozn. srovnaj s covidovým rokem 2021, kdy to v tomto městě bylo cca 11 %).

Porovnání příjmů a výdajů z roků 2019 a 2021

Příjmy

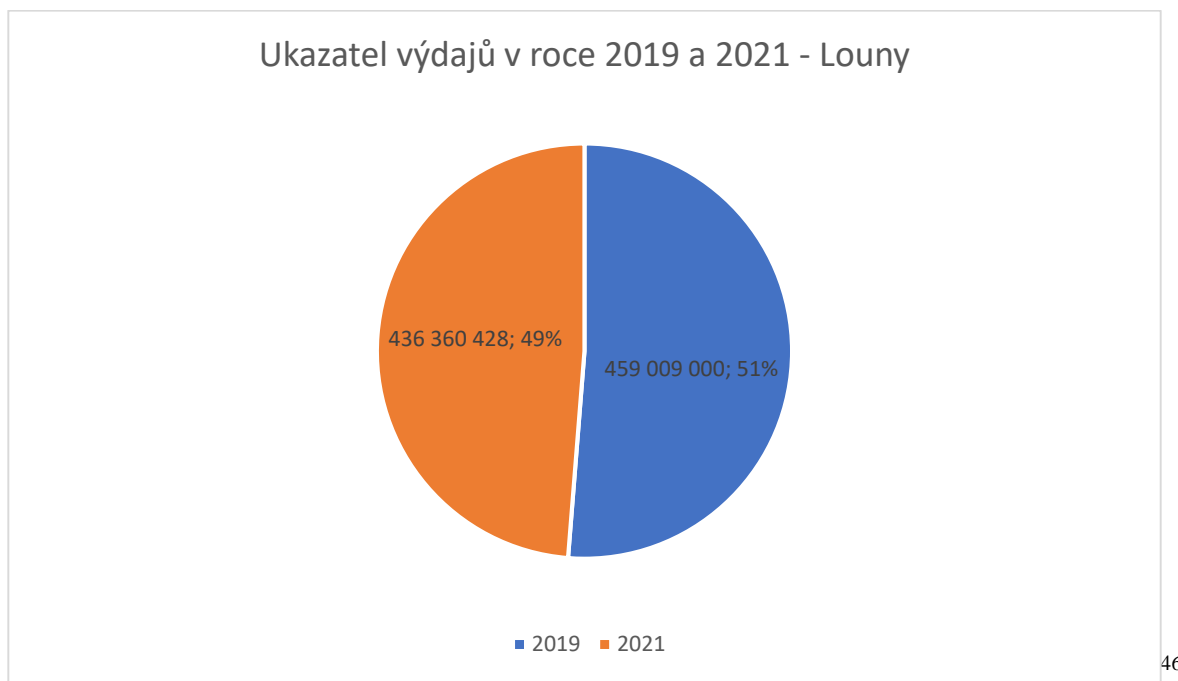
45

⁴⁴ Zdroj: Vlastní zpracování

⁴⁵ Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Příjmy v roce 2019 byly vyšší o 48 009 000 Kč (procentuální vyjádření je uvedeno v grafu). To je celkem zajímavý údaj, protože i přes probíhající pandemickou krizi se příjmy v porovnání s rokem 2019 později zvyšovaly.

Výdaje

Rekapitulace: I výdaje byly vyšší v roce 2019 a to o 22 648 572 Kč.

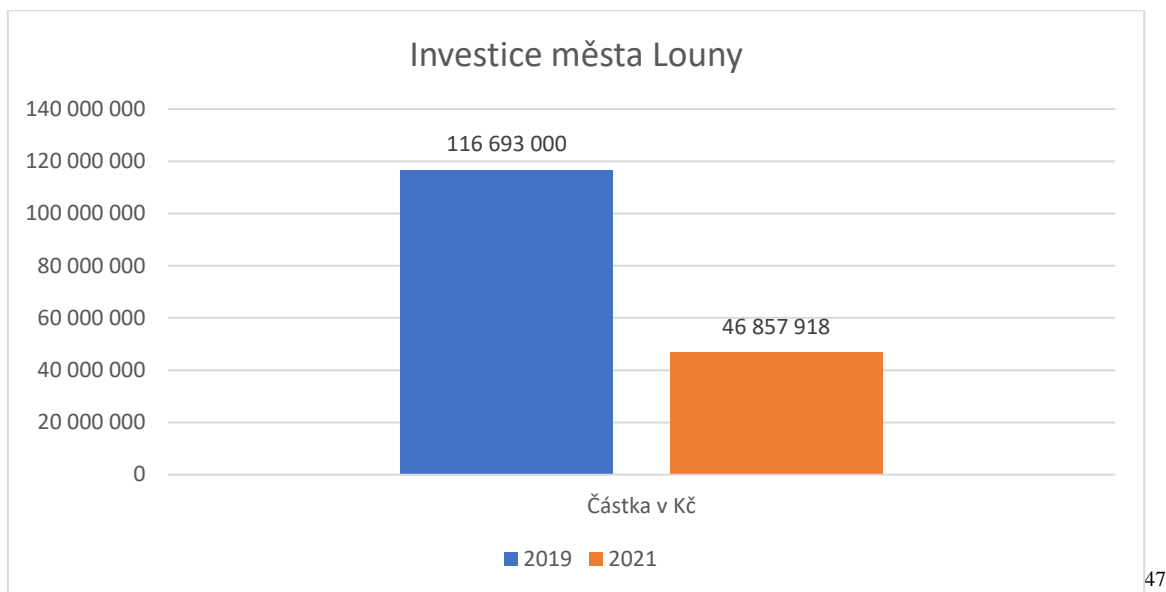
Tato diplomová práce je zaměřena na investice, proto se dále chci zaměřit na porovnání investic v roce 2019 a v roce 2021.

10. Porovnání investic města Louny v letech 2019 a 2021

Investice v roce 2019 činily celkem 116 693 000 Kč. Mezi investice byly zařazeny také opravy, které z celkové částky tvořilo 24 000 000 Kč.

Investice v roce 2021 dosáhly pouhých 46 857 918 Kč. Jedná se o velmi razantní pokles investic o 69 835 082 Kč.

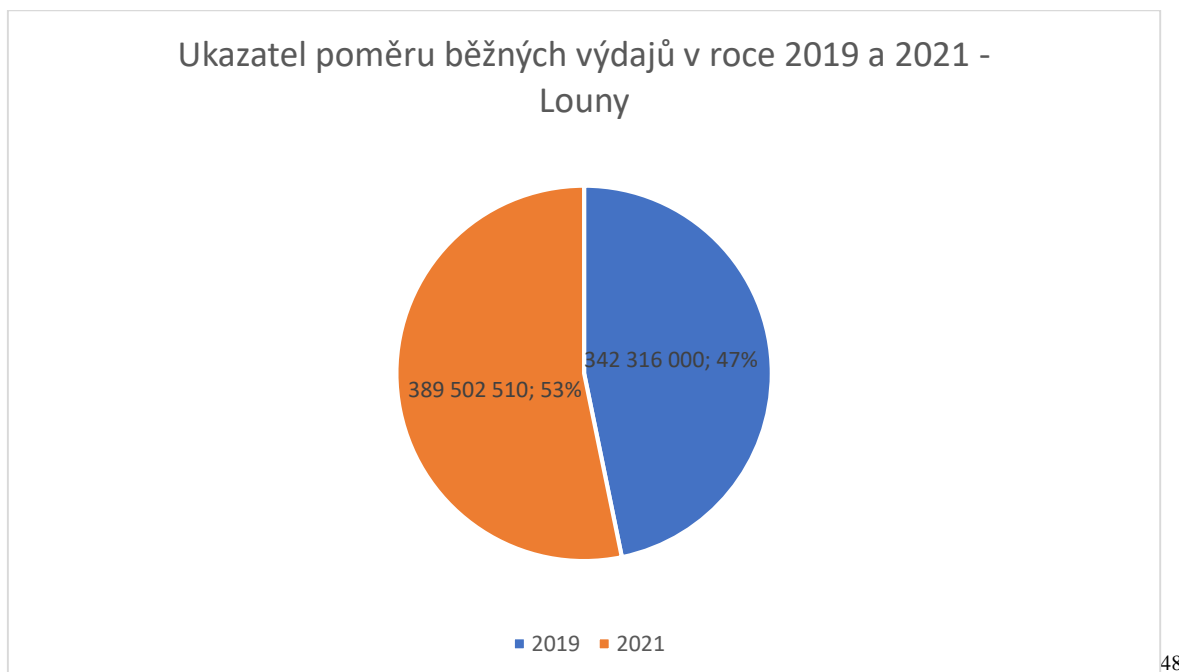
⁴⁶ Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Graf ukazuje, k jak razantnímu poklesu v oblasti investic v roce 2021 došlo – bylo to z důvodu pandemické krize?

Běžné výdaje

Dalším sledovaným údajem jsou běžné (provozní) výdaje, které v roce 2019 dosahovaly částky 342 316 000 Kč. A v roce 2021 činily tyto výdaje 389 502 510 Kč.

⁴⁷ Zdroj: Vlastní zpracování

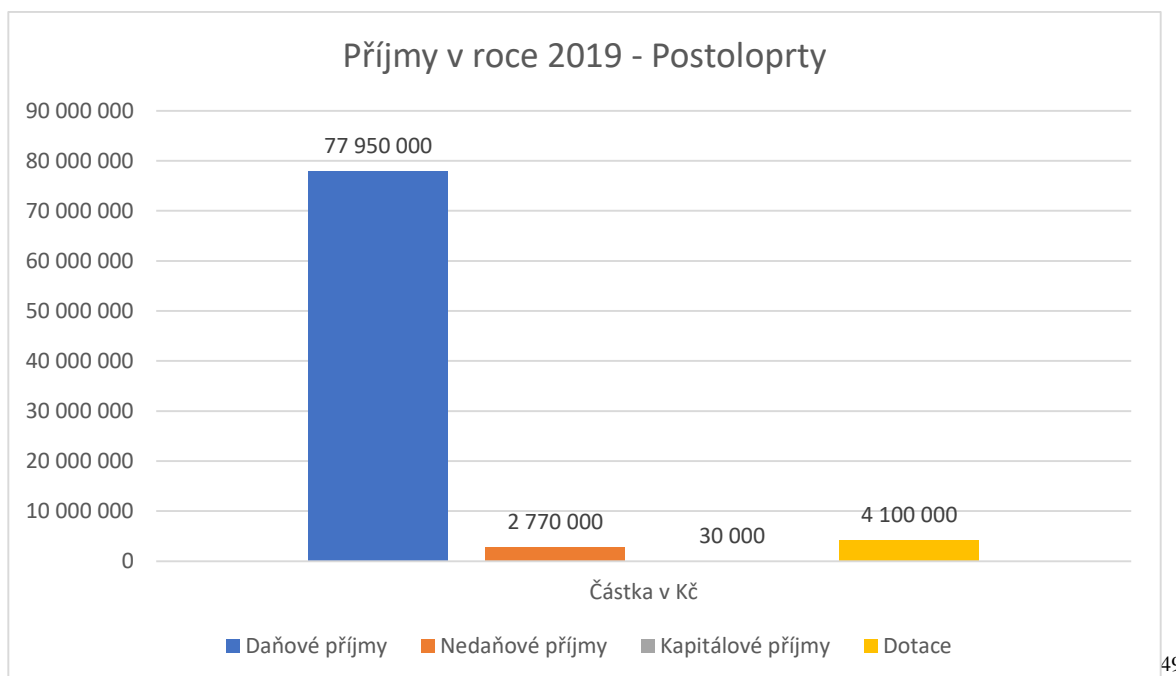
⁴⁸ Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Výdaje na běžný provoz se v roce 2021 zvýšily oproti roku 2019 o 47 186 510 Kč. Opět se nabízí otázka, zda to bylo z důvodu probíhající nemoci, nebo zda je to jen důsledek vývoje... Ponechávám k posouzení čtenáři.

11. Porovnání rozpočtů města Postoloprty z let 2019 a 2021

Příjmy

Příjmy v roce 2019 dosahovaly 84 850 000 Kč. Konkrétně to byly daňové příjmy ve výši 77 950 000 Kč, nedaňové příjmy činily 2 770 000 Kč, kapitálové příjmy byly ve výši 30 000 a dotace 4 100 000 Kč.

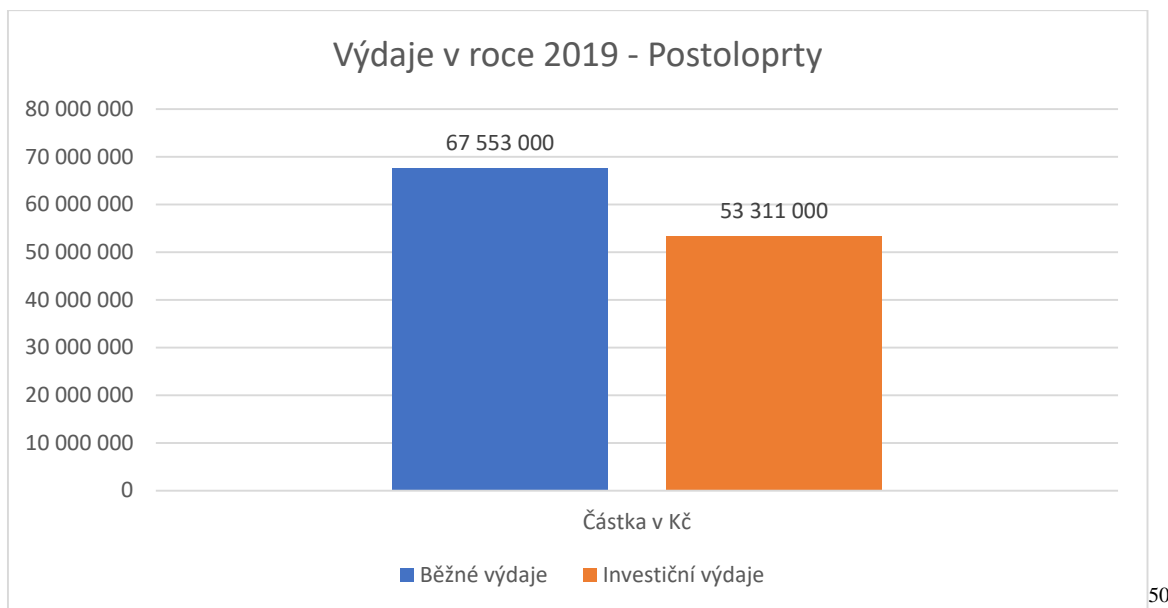

Rekapitulace: Pochopitelně mají největší zastoupení daňové příjmy a nejmenší kapitálové příjmy. Je třeba si také všimnout faktu, že příjmy v porovnání s krizovým rokem 2021 jsou téměř stejné.

Výdaje

Výdaje v roce 2019 činily celkem 120 864 000 Kč. Konkrétně běžné výdaje byly ve výši 67 553 000 a investiční výdaje tvořily 53 311 000 Kč, což znamená oproti celkovým výdajům nadstandardních více než 44 %.

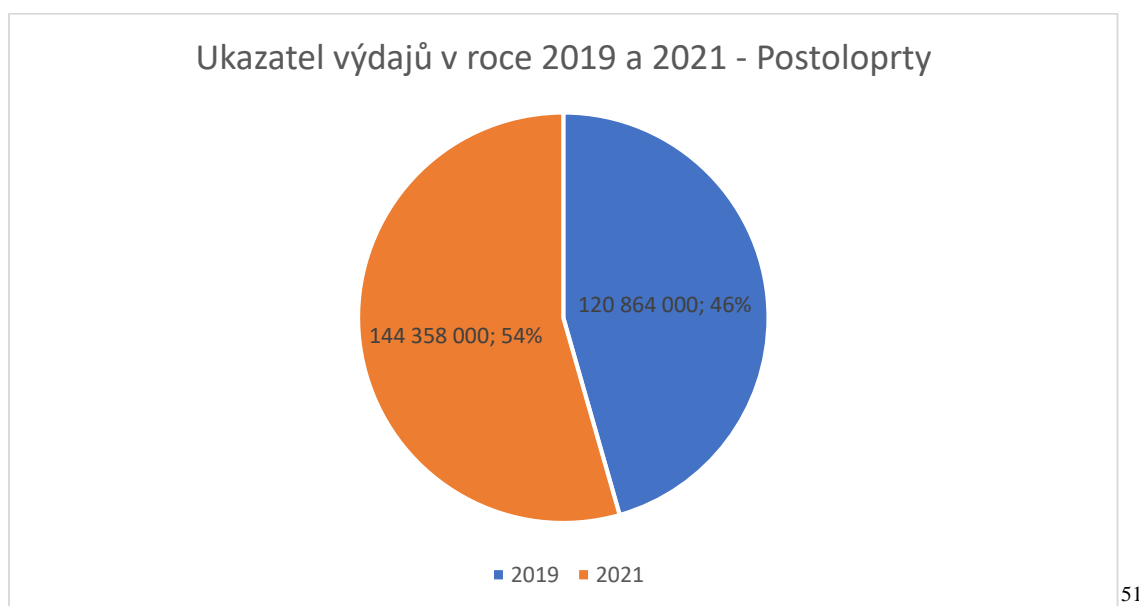
⁴⁹ Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Je zajímavé sledovat, jak mají Postoloprty v posledních obdobích obrovské investiční výdaje v porovnání s jinými městy a zcela abnormální v závislosti na svůj počet obyvatel. Oproti Lounům (investice činily cca 20 % všech výdajů) se jedná téměř o opak – již v roce 2019 připadalo 44 % výdajové části na investice!

Porovnání výdajů v roce 2019 a v roce 2021

V roce 2019 byly celkové výdaje 120 864 000 Kč, a v roce 2021 byly výdaje ve výši 144 358 000 Kč.

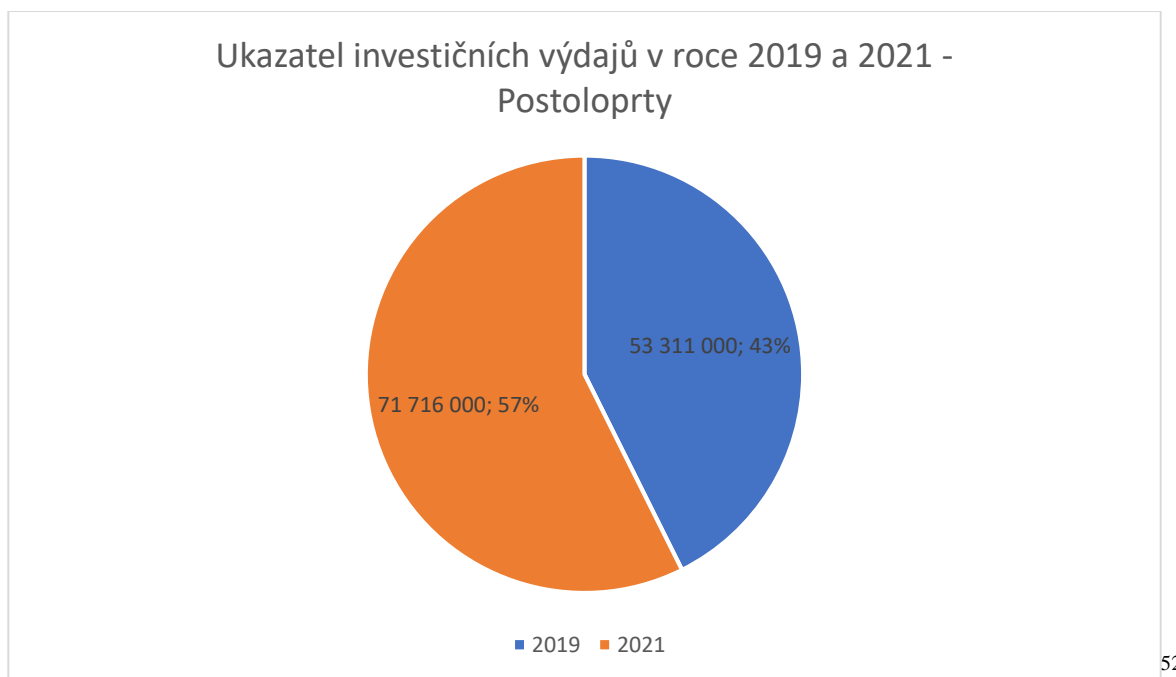
⁵⁰ Zdroj: Vlastní zpracování

⁵¹ Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Celkové výdaje v roce 2019 byly nižší než v roce 2021. Konkrétně o 23 494 000 Kč. A zde máme další diametrální rozdíl od druhého sledovaného města Louny. Trend je přesně opačný (výdaje Loun v roce 2019 byly naopak vyšší než v roce 2021).

12. Porovnání investic města Postoloprty v letech 2019 a 2021

V roce 2019 byly investiční výdaje ve městě Postoloprty 53 311 000 Kč a v roce 2021 byly plánovány tyto výdaje v hodnotě 71 716 000 Kč.

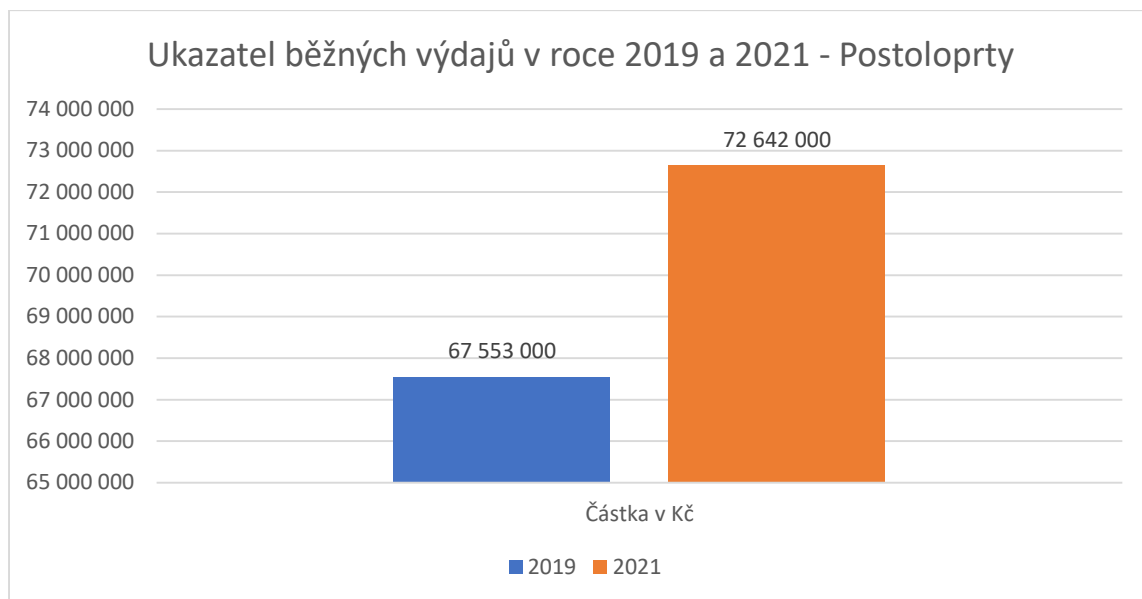

Rekapitulace: Opět vidíme zcela opačný trend v porovnávaných městech – i v investičních akcích je vývoj odlišný. V Postoloprtech se investování zvýšilo, a to i navzdory covidové krizi (na rozdíl od Loun, kde se investice razantně ponížily).

Běžné výdaje

Běžné výdaje byly v roce 2019 schváleny ve výši 67 553 000 Kč a v roce 2021 byly tyto výdaje schváleny částkou ve výši 72 642 000 Kč.

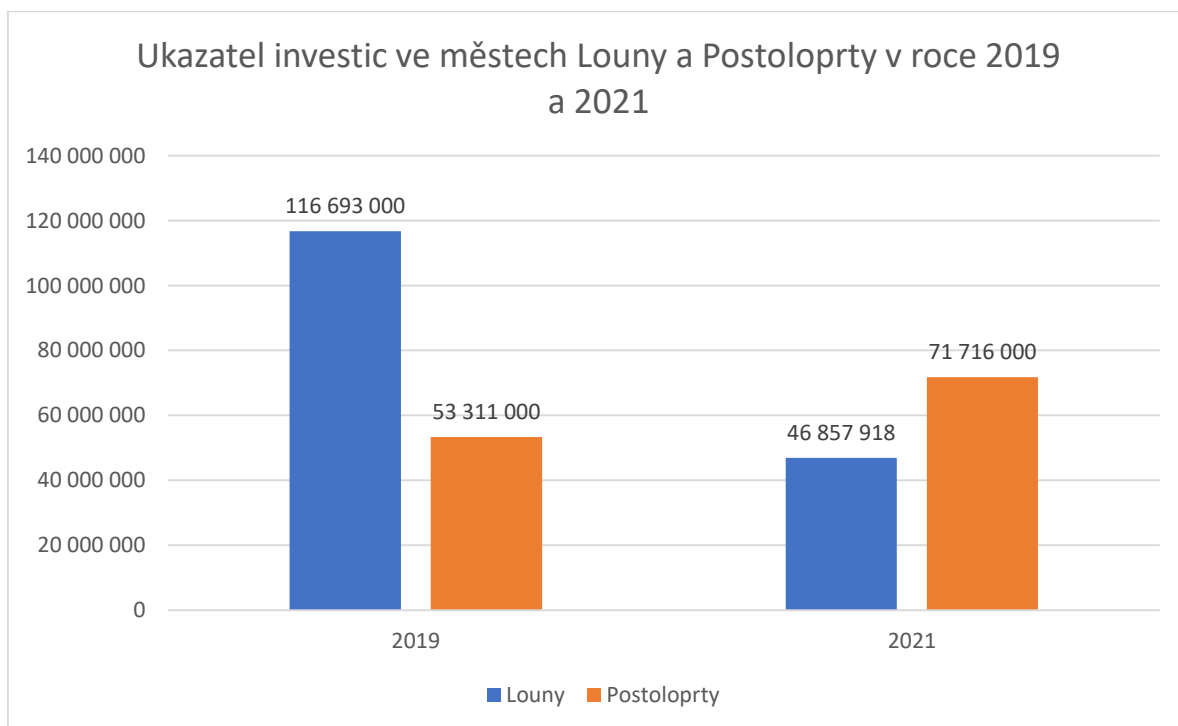
⁵² Zdroj: Vlastní zpracování

53

Rekapitulace: Provozní výdaje se oproti roku 2019 v Postoloprtech zvýšily stejně, jako tomu bylo v Lounech. Rozdíl je však v tom, že Postoloprty současně zvyšují i investiční rozpočet na rozdíl od města Louny.

13. Srovnání sledovaných investic měst Louny a Postoloprty

54

⁵³ Zdroj: Vlastní zpracování

⁵⁴ Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Tento graf nejvíce vypovídá o investicích v obou městech ve sledovaných letech. Podle grafu a údajů v rozpočtech to vypadá, že právě pandemie koronaviru se výrazně podílela na hospodaření obou měst – ale naprosto jinak, než bychom čekali... Asi by bylo nasnadě, aby města, byť rozdílné velikosti, reagovala podobně, případně aby se negativní dopady více projevíly v menším z obou měst. Výsledek je naprosto opačný, odráží se nejspíše z rozdílného vnímání nastalého problému a v rozdílné reakci zastupitelů na covidovou situaci. Jak jsem již zmínil, Postoloprty se nejspíše rozhodly z krize „proinvestovat“.

Na odpovědi, zda pokles/zvýšení investic opravdu souvisí s pandemií koronaviru, se budu ptát starostů měst v rozhovoru, který bude umístěn na konci praktické části této diplomové práce. Opravdu velký pokles investic je vidět na grafu Loun, kde v roce 2019 byla investována částka 116 693 000 Kč a v roce 2021 byla tato částka pouhých 46 857 918 Kč. Jedná se o pokles zhruba 60 %. V Postoloprtech naopak zaznamenáváme vzestupnou tendenci. V roce 2019 byla investována částka 53 311 000 Kč a v roce 2021 bylo v plánu investovat 71 716 000 Kč.

Podrobné výdaje rozpočtu města Louny z roku 2021 (uvádím pro doplnění)

Rozpočet výdajů v Kč - 2021		
Typ výdaje	Částka v Kč	Vyjádření v procentech
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	1 142 112	0,3 %
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	48 120 996	10,9 %
Služby pro obyvatelstvo	211 837 520	48,1 %
Sociální věci a politika zaměstnanosti	43 745 500	9,9 %
Bezpečnost a právní ochrana	24 450 000	5,5 %
Všeobecná veřejná správa a služby	111 258 500	25,3 %
Výdaje celkem	440 833 628	100 %

55

⁵⁵ Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Tabulka výdajů ukazuje, že nejvíce peněz je vkládáno do služeb pro obyvatelstvo, další významnou položkou jsou výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby. Naopak nejméně peněz je vynakládáno na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství. Poměrně malá částka z celkového objemu je také investována do bezpečnosti a právní ochrany.

Porovnání výdajů Loun s předchozími roky (opět uvádím pro doplnění)

Rozpočet výdajů v Kč				
Odvětví / Rok	2018	2019	2020	2021
Zemědělství, lesní hospodářství, rybářství	824 246	816 368	1 365 612	1 142 112
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	63 306 819	86 839 874	67 232 754	48 120 996
Služby pro obyvatelstvo	190 774 999	268 754 504	365 562 672	211 837 520
Sociální věci a politika zaměstnanosti	57 668 741	52 692 636	44 336 168	43 745 500
Bezpečnost a právní ochrana	19 859 590	21 261 417	25 968 655	24 450 000
Všeobecná veřejná správa	105 090 065	113 292 834	121 053 327	111 258 500
Výdaje celkem	437 534 460	543 657 633	625 519 188	440 833 628

56

Rekapitulace: Nejvyšší výdaje byly v roce 2020, kdy dosáhly rozdílu zhruba 185 000 000 Kč oproti roku 2021. V tehdejší původním rozpočtu byly schváleny výdaje ve výši 588 000 000 Kč. V průběhu roku však došlo k neočekávané pandemii koronaviru.

⁵⁶ Zdroj: Vlastní zpracování

14. Investiční akce ve městě Louny v roce 2021

První kategorií jsou akce, které jsou převáděny z předchozích let. V Lounech v roce 2021 byla takto dokončována jedna stavba, a to rekonstrukce chodníku II/246 v centru města – směr ulice Tylova. Jednalo se o částku 102 850 Kč.

Další kategorií byly akce, které byly zařazeny do investic již v roce 2020, ale byly nerealizované z důvodu úsporných opatření. Jednalo se o dodání gastro vybavení pro základní školu Přemyslovců. Tato investice byla ve výši 3 000 000 Kč.

Třetí kategorií tvořily akce, které bylo nutné zrealizovat v roce 2021. Jednalo se o úkoly s vysokou prioritou. Konkrétně mluvíme o rekonstrukci chodníku II/246 – II. etapa, úsek Prokopova – Tylova včetně veřejného osvětlení. Investice vyžadovala náklady ve výši 2 900 000 Kč. Jednalo se o dokončení díla, protože první etapa byla realizovaná již v roce 2020. Na tuto stavbu byl získán příspěvek ze SFDI ve výši 1 556 633 Kč, příjem byl již zahrnut do rozpočtu na rok 2021. Město Louny se podílelo částkou 1 245 205 Kč. Další byl nákup mantinelů na městský zimní stadion. Lounská správa sportovních areálů již v roce 2019 převedla částku 1 500 000 Kč na účet města jako spolupodílení se na této investici. Lounská správa sportovních areálů je příspěvková organizace města.

Další investicí na seznamu je revitalizace letního cvičiště – III. etapa ve výši 3 000 000 Kč. Celková cena je odhadována na 30 000 000 Kč. Revitalizace probíhá v několika etapách. V roce 2020 byla zpracována studie, která udává, že plocha bude využívána v rámci volnočasového sportovního areálu. Bude zde vybudováno multifunkční hřiště pro míčové sporty, parkurové hřiště a skatepark (pozn. v roce 2023 se realizace této akce chýlí ke konci, bude zbývat již jen poslední etapa konečných úprav).

– k těmto informacím je připojen obrázek z příslušné studie, který naleznete na následující straně

57

Byla taktéž připravena investice do veřejného osvětlení v ulici Přemyslovců, kde mělo dojít k vybudování zcela nového veřejného osvětlení a v ulici Postoloprtská a SNP, kde rozpočet počítal s výstavbou osvětlení přechodu pro chodce. Obě tyto investice si vyžádaly částku v rozpočtu 100 000 Kč.

Následuje další položka, a to konkrétně chodníky a komunikace. V roce 2021 počítal rozpočet s rekonstrukcí komunikace a veřejného osvětlení v ulici Alšova a Klicperova za 3 700 000 Kč a zpracováním projektové dokumentace v zóně za Chlumem – ulice Ke Kopci, projektová dokumentace byla odhadnuta na 250 000 Kč.

Poslední částí prioritních investic v roce 2021 byla sekce „ostatní“. Do této kategorie řadíme projektovou dokumentaci plánu rekultivace lokality Lounský Chlum ve výši 100 000 Kč. *(Odůvodnění, cituji: „Odhad nákladů. RM usnesení č. 92/2020/2 ze dne 23.03.2020 schválila řešení změny rekultivace lokality Lounský Chlum variantou studie č. 6 s přesahem na pozemky p.č. 3301/20 a 3282/1 s respektováním současného půdorysu násypu. Usnesením č.92/2020/3 rada města uložila zařadit zpracování projektové dokumentace plánu rekultivace lokality Lounský Chlum ve variantě č. 6 do plánu investic na rok 2021.“)*⁵⁸

⁵⁷ NENÍ UVEDENO. *Město Louny* [online]. [cit. 24.2.2023]. Dostupný na WWW: <https://www.mulouny.cz/cs/mestsky-urad/odbory-mestskeho-uradu/odbor-spravy-majetku/aktualni-informace/zahajeni-stavby-iii-etapy-revitalizace-letniho-cviciste.html>

⁵⁸ Návrh rozpočtu města Louny 2021

Dále sanace základů a rekonstrukce sociálního zázemí tělocvičny základní školy Přemyslovců ve výši 200 000 Kč. Následuje rekonstrukce a výstavba kontejnerových stání ve výši 250 000 Kč. *(Odůvodnění, cituji: „Hrubý odhad nákladů. Jedná se o: 1) rekonstrukci kontejnerového stání na náměstí Petra Obrovce vč. PD (N cca 150.000 Kč) - rekonstrukce tohoto stání byla navržena komisí pro životní prostředí. Kontejnery stojí na chodníku a na zeleni a chodník tedy neplní svou funkci. Pokud by příslušná SVJ přistoupila na výměnu velkoobjemového kontejneru (typ „rakvička“) na komunální odpad za sestavu nádob o objemu 1100 m³, navrhli členové komise nedělat velké zásahy do zeleně, pouze upravit prostor, který je momentálně rozježděný a dále upravit část chodníku, který se skládá z dvou řad dlaždic. Jednalo by se tedy o částečné zpevnění povrchu a vybudování oplocení. 2) výstavba kontejnerového stání v ulici Lucemburků vč. PD (N cca 100.000 Kč) - stojí kontejnery na separovaný odpad na travnaté ploše. Výstavba by zahrnovala zpevnění plochy pro stání kontejnerů a jejich oplocení.“)*⁵⁹

Následující položka jsou autorské a stavební dozory a další konzultační činnost k projektové dokumentaci. Tato částka byla v rozpočtu odhadnuta na 120 000 Kč.

Celkem by vyšly tyto plánované akce na částku 16 620 000 Kč.

Investiční akce podmíněné dotací

Poslední kategorii můžeme nazvat jako akce, které budou realizovány pouze v případě získání dotace. Do této kategorie bylo zařazeno sedm projektů.

Prvním projektem byla revitalizace sídliště pod kasárnami – I. etapa. Částka byla vyčíslena na 11 270 000 Kč. Celková cena revitalizace by měla být 60 000 000 Kč. Město Louny požádalo o dotaci z programu regenerace sídlišť od Ústeckého kraje. Dotace byla přiznána ve výši 8 730 000 Kč a město se podílelo částkou 11 270 000 Kč. Tato akce nakonec úspěšně proběhla.

Druhým projektem byla úprava prostranství na Komenského náměstí za 2 023 782 Kč. Celkový odhad zněl na 8 470 000 Kč, včetně DPH.

Třetí projekt se týkal osvětlení přechodu pro chodce v ulici Husova. Osvětlení přechodu bylo odhadnuto na 120 000 Kč.

⁵⁹ Návrh rozpočtu města Louny 2021

Čtvrtý projekt byla výstavba komunikace v ulicích Tomanova a Dalimilova. Tato investice by znamenala náklad 5 000 000 Kč. Projekt byl také rozpracován do několika etap, v tomto případě se jednalo o první etapu.

Pátá investiční akce se týkala úpravy plochy u tzv. „osmidomů“ v ulici Husova včetně kontejnerového stání a veřejného osvětlení za 480 000 Kč.

Šestou investicí byla rekonstrukce domu pečovatelské služby s navýšením kapacity za částku 4 700 000 Kč.

Posledním počinem byla výstavba multifunkčního sálu v areálu ZŠ Prokopa Holého při nákladech 2 250 000 Kč. I toto je pouze první etapou rozsáhlého projektu s náklady ve výši 41 500 000 Kč.

Celkem byly tyto projekty, které byly podmíněny přidělením dotace ohodnoceny na částku 25 843 782 Kč.

Extra položkou v investičním rozpočtu byla částka na další akce, které budou realizovány pouze v případě vzniku úspor, například výměna audiotechniky v sálu Vrchlického divadla, která je zastaralá za 2 700 000 Kč.

15. Investiční akce ve městě Postoloprty v roce 2021

Největší plánovanou investiční akcí v Postoloprtech byla výstavba zcela nového fotbalového stadionu, který musí být přesunut kvůli budoucímu vybudování zkapacitnění dálnice D7 (nová trasa povede v místě původního stadionu). Rozpočtovaná částka byla ve výši více než 50 000 000 Kč. Dokončení stavby bylo plánováno až do roku 2022, což se nakonec podařilo. V průběhu předcházejících pěti let byla na tento záměr po mnoha složitých jednáních získána dotace, jejímž poskytovatelem je Ústecký kraj. Zajímavostí (a v oblasti dotací výjimkou) je fakt, že částka byla poskytnuta ve výši 100 % zvažované hodnoty stavby.

(pozn. konečná částka výstavby byla nakonec 60 miliónů korun, slavnostní otevření nového areálu proběhne na jaře roku 2023)

nynější podoba areálu je zřejmá z přiloženého obrázku, který naleznete na následující straně

60

Dále byla navržena rekonstrukce malých vodních nádrží v obcích Malnice a Mradice s náklady 5 400 000 Kč. Co si představit pod pojmem malá vodní nádrž? Malá vodní nádrž je uměle vytvořený prostor, který slouží k uchování vody. Tyto nádrže mohou mít různé účely, jako například zásobování oblasti pitnou vodou, zavlažování zemědělské půdy, ochranu před povodněmi, rekreační využití, energetické využití, případně zásobárna vody pro hasiče.

Poměrně zásadní investice měla směřovat do jedné z přidružených obcí – do Rvenic. Zde bylo počítáno s opravou místních komunikací v hodnotě 5 milionů korun a s vybudováním bezpečných zastávek a přechodů za 1 600 000 Kč.

4 milióny korun byly navrženy na rekonstrukci parkovacích stání a zkapacitnění parkovišť v ulicích Dvořákova a Zahradní. Na dokončení rekonstrukce budovy bývalé spořitelny byla schválena v rozpočtu částka 2 516 000 Kč. Za rozpočtovanou částku 600 000 korun měl být pořízen nový automobil pro městskou policii.

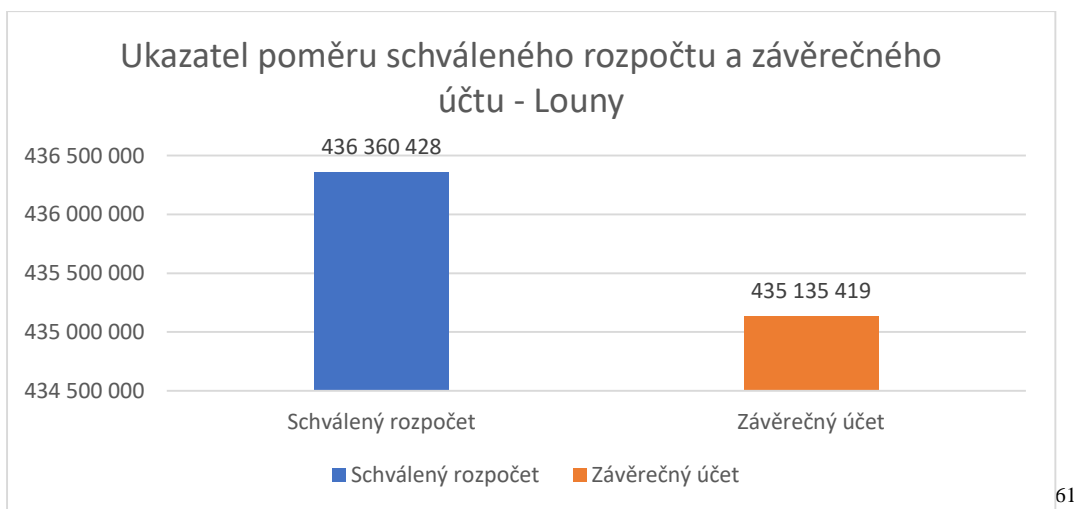
V investičním rozpočtu ještě figurovala stavební úprava sběrného dvora (1 100 000 Kč) a vytvoření projektové dokumentace na zasítní lokality „Lajtna“ (1 500 000 Kč).

16. Konečné výdaje podle závěrečného účtu zkoumaných měst

⁶⁰ Zdroj: Vlastní foto Lukáš Rychtařík

Město Louny

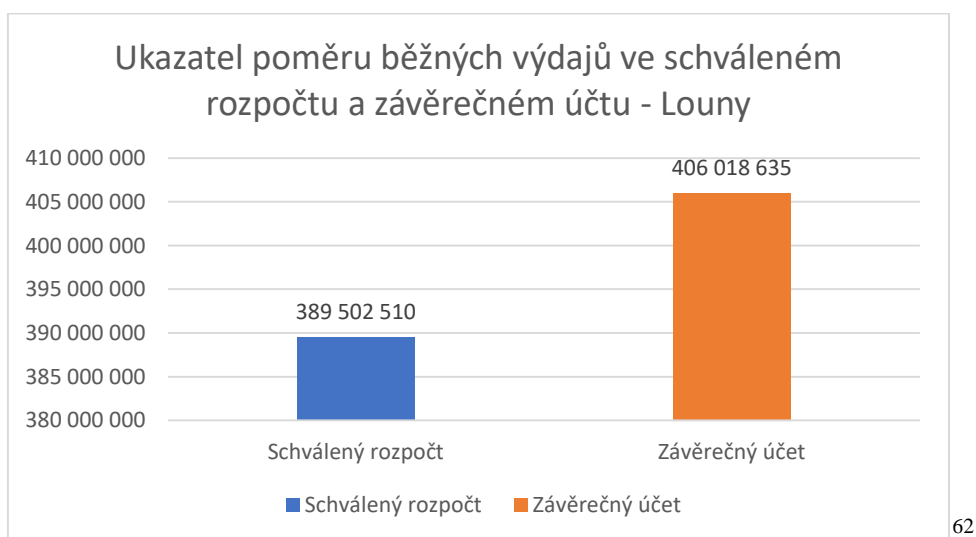
Celkové výdaje v roce 2021 činily 435 135 419 Kč. V původním schváleném rozpočtu bylo počítáno s částkou 436 360 428 Kč. Výdaje tedy byly sníženy o zanedbatelných 1 225 009 Kč.

Rekapitulace: V průběhu roku byl rozpočet upraven a na výdajové stránce se počítalo s částkou 485 221 865 Kč, tato částka sice nebyla zcela využita (konečné výdaje v roce 2021 činily 435 135 419 Kč), ale téměř odpovídá částce, která byla původně schválena v rozpočtu.

Běžné výdaje

Běžné výdaje se vyšplhaly na částku 406 018 635 Kč. Původně byla v rozpočtu schválena částka 389 502 510. To znamená, že běžné výdaje přesáhly původně schválený rozpočet pro rok 2021.

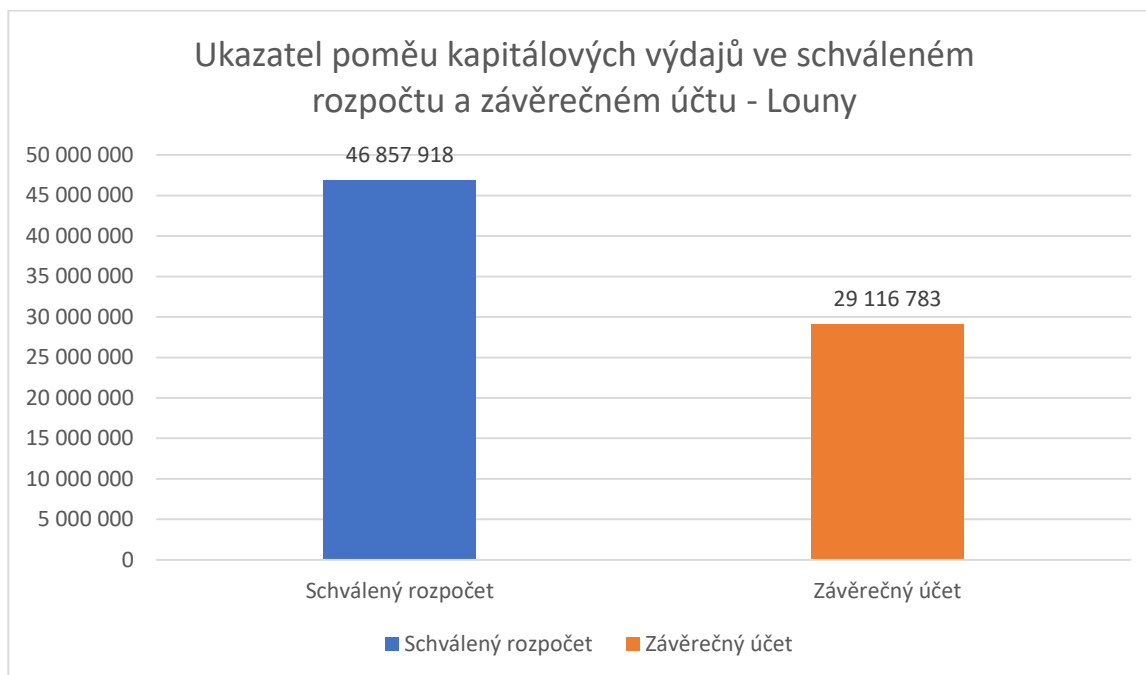
⁶¹ Zdroj: Vlastní zpracování

⁶² Zdroj: Vlastní zpracování

Rekapitulace: Ačkoliv celkové výdaje rozpočtu klesly, tak běžné výdaje v roce 2021 vzrostly. A to konkrétně o 16 516 125 Kč, což mohlo být způsobeno zvýšenými náklady na potlačení koronavirové krize.

Kapitálové výdaje

Částka na kapitálové výdaje byla v rozpočtu schválena ve výši 46 857 918 Kč. Skutečnost dle závěrečného účtu však byla jiná. V roce 2021 byly kapitálové výdaje pouhých 29 116 783 Kč.

Rekapitulace: Rozdíl mezi schváleným rozpočtem a závěrečným účtem činí částku 17 741 135 Kč. Jedná se o velmi špatný rok ohledně investic. Zcela jistě se na tomto výsledku podílela pandemická krize.

17. Porovnání plánovaných investic s jejich realizací v roce 2021

17.1. Louny

V roce 2021 bylo ve městě Louny naplánováno spousta investic.

Ve skupině investic, které se přesouvaly z předchozího roku, byla plánována investice na projektovou dokumentaci rekonstrukce chodníku v centru města v ulici Tylova ve výši 102 850 Kč. Na tuto investici bylo vynaloženo přesně 0 Kč – neuskutečnilo se.

⁶³ Zdroj: Vlastní zpracování

Druhá skupina je pojmenovaná jako akce zařazené v roce 2020 a nerealizované z důvodu úsporných opatření. Zde byla také zahrnuta jedna investice – dodávka gastro vybavení do ZŠ Přemyslovců ve výši 3 000 000 Kč. Nakonec byla tato investice podpořena pouze částkou 1 754 046 Kč.

Třetí skupinou byly prioritní akce, které bylo nutné zrealizovat v roce 2021 v návaznosti na objektivní místní podmínky. Byla to hlavně rekonstrukce chodníku podél silnice II/246 – ulice Prokopova a Tylova včetně veřejného osvětlení. Původně schválená částka v rozpočtu zněla na 2 900 000. Konečný výdaj na tuto investici činil 2 642 052 Kč.

Byl plánován nákup mantinelů na městský zimní stadion v hodnotě 1 000 000 Kč. Tato investice nebyla realizována vůbec. Místo toho byla provedena rekonstrukce dlažby v bazénech na městském koupališti za 650 000 Kč.

Položkou ve skupině akcí nutných zrealizovat v roce 2021 byla i revitalizace letního cvičiště – III. etapa s plánovanými náklady 3 000 000 Kč. Tato investice byla odložena. (pozn. probíhala až v roce 2022 a práce v současné době stále ještě pokračují).

Čtvrtou položkou bylo vytvoření projektové dokumentace pro dostavbu městské sportovní haly za 1 milion korun. Ovšem opět došlo ke snížení částky, a to pouze na 12 463 Kč, což byla částka za geodetické zaměření okolí sportovní haly. Zde je odůvodnění: „*Rada města usnesením č. 168/2020 ze dne 01. 06. 2020 neschválila výsledek výběrového řízení na akci, uložila zrušit předmětnou veřejnou zakázku a dále uložila komisi investic a rozvoje města RM zařadit akci „PD – dostavba městské sportovní haly“ do rozpočtu ORJ 50 na rok 2021“.*

Následující investice se týkaly veřejného osvětlení. V této skupině se počítalo s dvěma projekty. Prvním bylo vybudování nového veřejného osvětlení v ulici Přemyslovců ve výši 60 000 Kč. V tomto konkrétním příkladu došlo k navýšení o 7 909 Kč. Druhým projektem byla PD na osvětlení přechodu pro chodce ve výši 40 000 Kč. Tato investice neproběhla vůbec.

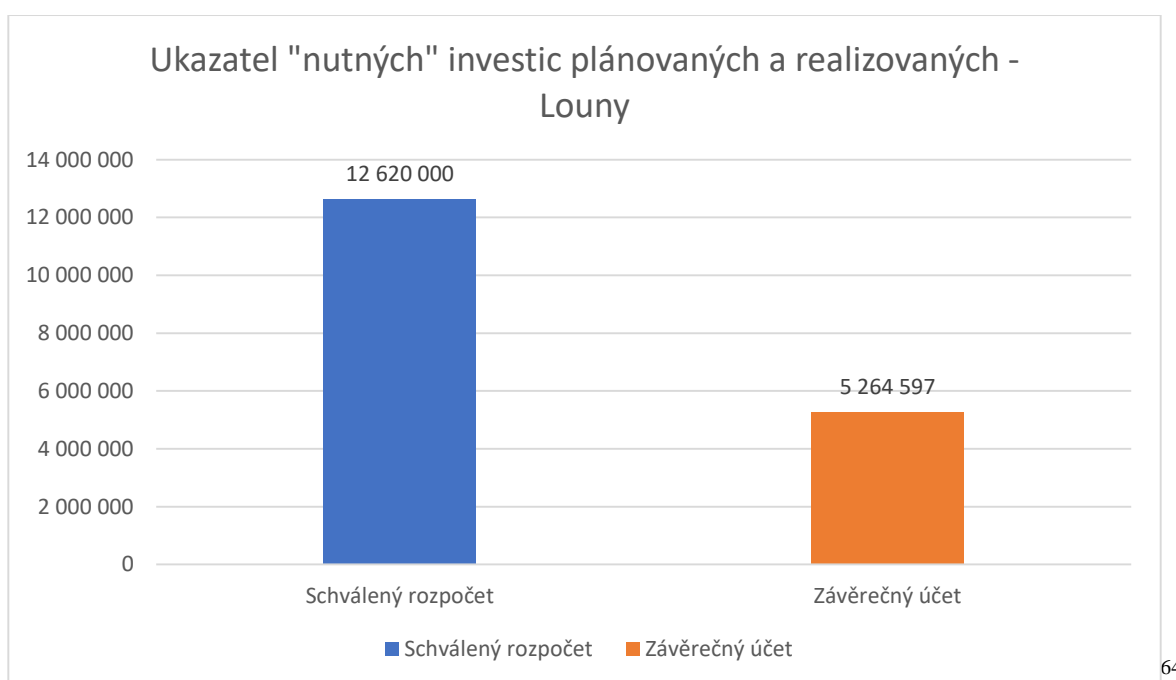
Další třídou byly dvě investiční akce v oblasti chodníků a komunikací. 1. rekonstrukce komunikace a veřejného osvětlení v ulici Alšova a Klicperova s plánovanými náklady 3 700 000 Kč. Tento projekt proběhl, ale došlo ke snížení finančního objemu na částku 2 420 5597 Kč. 2. vytvoření projektové dokumentace – komunikace v zóně Chlum – ulice Ke Kopci, k realizaci opět nedošlo.

Jak jsem již uváděl výše, následuje kolonka ostatní, kam bylo zařazeno několik dalších investičních akcí.

Projektová dokumentace plánu rekultivace lokality Lounský Chlum. Tato akce byla původně schválena ve výši 100 000 Kč, celková částka na tuto projektovou dokumentaci byla nakonec 121 576 Kč.

Následuje projektová dokumentace na ZŠ Přemyslovců – sanace základů a rekonstrukce sociálního zázemí tělocvičny za 200 000 Kč, rekonstrukce a výstavba kontejnerových stání ve výši 250 000 Kč a autorské a stavební dozory + další konzultační činnost k projektovým dokumentacím v částce 120 000. Ani jedna z těchto akcí však v roce 2021 neproběhla.

Celkem bylo tedy počítáno s „nutnými“ investicemi ve výši 12 620 000 Kč, nakonec bylo investováno pouze 5 264 597 Kč (viz následující graf).

Rekapitulace: Graf ukazuje, o kolik méně bylo v roce 2021 vynaloženo oproti plánu tzv. „nutných“ investic. Rozdíl činí částku ve výši 7 355 403 Kč. Jedná se o velmi malou částku na to, že se jednalo o investice, které bylo nutné realizovat v roce 2021.

Poslední kategorií investic města byly akce, které by byly realizovány v případě získání dotace.

1. Revitalizace sídliště pod kasárnami – I. etapa (11 270 000 Kč). Nakonec byla tato část podpořena 173 998 Kč (pozn. akce byla realizována v roce 2022). Město Louny mělo přislíbenou dotaci ve výši 6 000 000 Kč ze Státního fondu pro podporu investic.

⁶⁴ Zdroj: Vlastní zpracování

2. Úprava prostranství Komenského náměstí – Osvoboditelů (2 023 782 Kč). Bylo vynaloženo jen 146 894 Kč na projektovou dokumentaci.

3. Osvětlení přechodu pro chodce v ulici Husova (120 000 Kč). Tato částka byla investována. Byl získán příspěvek z Nadace ČEZ v plné výši.

4. Komunikace v ulicích Tomanova a Dalimilova – I. etapa (5 000 000 Kč). Bylo realizováno pouze částečně, s 2 562 361 Kč.

5. Úprava plochy u „osmidomů“ v ulici Husova včetně kontejnerového stání a veřejného osvětlení (480 000 Kč). Zde je odůvodnění, proč k této investici nedošlo: *„V roce 2020 byla zpracována PD. Možnost získání dotace z OPŽP a z Ústeckého kraje. /SoD 2.140.327,87 Kč/. Akce nebyla v roce 2021 realizována (chybělo stavební povolení), k realizaci dojde v roce 2022.“*

6. Rekonstrukce domu pečovatelské služby s navýšením kapacity – I. etapa (4 700 000 Kč). Dle závěrečného účtu čerpáno pouze 49 582 Kč, jednalo se o doplatek projektové dokumentace.

7. Vybudování multifunkčního sálu v areálu základní školy Prokopa Holého s plánem 2 250 000 Kč. Nebylo v roce 2021 provedeno a nadále se ani nepočítá, že by k realizaci došlo.

Celkem se tedy počítalo, že na investice, které byly podmíněny dotací, bude vydána částka 25 843 782 Kč. Nakonec však bylo použito pouze 3 052 835 Kč. Domnívám se, že je podstatnou chybou plánovacího procesu uvádění dotací podmíněných akcí v rozpočtu města před tím, než je schváleno rozhodnutí o přidělení dotace!

17.2. Postoloprty

V Postoloprtech bylo plnění investičních plánů o poznání lepší, podívejme se tedy, jak se zde podařilo naplnit záměry.

1. Oprava místních komunikací v obci Rvenice (5 000 000 Kč). Bylo realizováno v plné míře, náklady byly nakonec ještě o 2,5 mil. Kč vyšší. Důvodem bylo rozšíření stavby. S touto přidruženou stavbou souviselo i vybudování bezpečných zastávek a přechodů v jiné části obce (1 600 000 Kč) – i tento záměr byl realizován.

2. Vybudování parkovacích míst v ulicích Zahradní a Dvořákova + rekonstrukce a zkapacitnění parkoviště u A2 (4 000 000 Kč). Na tuto akci bylo vynaloženo pouze 54 000 Kč. Důvodem byly úpravy projektu a následné zdržení při vydání stavebního povolení (pozn. celý

záměr byl realizován v roce 2022, navíc byl rozšířen ještě o druhou etapu, kdy celkově došlo k navýšení zhruba o 90 parkovacích míst a zkapacitnění stávajících parkovišť za konečnou částku více než devět miliónů korun).

3. Projektová dokumentace lokality „Lajtna“ (1 500 000 Kč). I tato akce nebyla v daném roce vůbec realizována z důvodů pomalého postupu přípravných prací nutných k tvorbě PD (pozn. větší část PD byla vyhotovena v roce 2022 a dokončena 2023).

4. Rekonstrukce malých vodních nádrží v Malnicích a Mradicích (přidružené obce) s plánovanou částkou 5 400 000 Kč. Skutečně byly vynaloženy finanční prostředky ve výši 2 403 000 Kč, protože byla opravena pouze nádrž v městské části Malnice. Pro druhou obec bylo nutné přepracovat stávající projekt (pozn. vše bylo dokončeno v roce 2022).

5. Největší investiční akcí v roce 2021 byla výstavba fotbalového stadionu. Měla být podle schváleného rozpočtu investována částka 50 000 000 Kč, nakonec však bylo investováno pouze 17 584 000 Kč. Jedná se tedy o 35,2 % ze schválené částky. Výstavba však byla plánována na dva roky a bylo zřejmé, že celá částka nebude proinvestována, nicméně byla zařazena do rozpočtu proto, aby nebyly pochybnosti při podpisu smlouvy o dílo tak důležité a finančně náročné stavby (pozn. přestavba byla opravdu dokončena v roce 2022, dokonce byla zakázka rozšířena a náklady dosáhly výše 60 miliónů korun; jen pro zajímavost uvádím, že v květnu 2023 bude provedeno slavnostní otevření celého areálu u příležitosti oslav sto let fotbalu ve městě).

Nyní se dostáváme k dokončení rekonstrukce budovy bývalé spořitelny, kde byla zastupitelstvem schválena částka 2 516 000 Kč, nakonec však muselo dojít k navýšení o 243 000 Kč. Celková částka tedy byla 2 759 000 Kč. Dokončením stavby vznikla nová pobočka České pošty a čtyři nadstandardní byty, ale hlavně byl krásné budově navrácen význam dominanty náměstí, který si svou typickou podobou zaslouží (pozn. celková částka této povedené investice se vyšplhala na více než 22 000 000 Kč, ale větší část těchto prostředků bylo proinvestováno již v roce 2020).

Položkou schváleného rozpočtu (1 100 000 Kč) byla také úprava sběrného dvora ve službách města Postoloprty – nakonec byla provedena za 1 174 000 Kč.

Plánováno bylo v rozpočtu pořízení nového automobilu pro městskou policii ve výši 600 000 Kč. Automobil se povedlo nakoupit za 592 000 Kč.

Nyní se v závěrečném účtu dostáváme k položkám, které nebyly schváleny v původním rozpočtu a byly přidány až v průběhu roku rozpočtovým opatřením. Jedná se o nákup zámku v Postoloprtech, který si vyžádal investici ve výši 13 200 000 Kč. Město zakoupilo zdevastovaný schwarzenberský zámek od italského vlastníka. Rozhodlo se rizikovou investici podstoupit, aby zachránilo významnou regionální památku po budoucí generace. Bude to však „běh na dlouhou trať“, neboť předpokládané náklady do rekonstrukce se pohybují v řádech stovek milionů korun (pozn. v roce 2023 se již zpracovává PD na generální opravu střech a krovů).

V původním schváleném rozpočtu také nebyla jedna z nejvýznamnějších investic města v novodobé historii – kompletní rekonstrukce dvou domů na náměstí (čp. 129 a 172), které byly v havarijním stavu. Budou přestavěny na domy s pečovatelskou službou, navíc dojde vedle jednoho z nich k dostavbě další budovy v místě proluky (dům, který tam stával, byl stržen v osmdesátých letech minulého století). Celé dílo si vyžádá náklady více než 50 milionů korun. Nicméně ve zmiňovaném roce 2021 zde bylo proinvestováno prvních 10 436 000 Kč. V původním rozpočtu nebylo s položkou počítáno, protože se uvažovalo o financování prostřednictvím úvěru. Nakonec se město rozhodlo pro použití vlastních peněžních prostředků z rezervního fondu s plánovaným dokončením v roce 2023 (pozn. na jaře roku 2023 byla dokončená stavba za více než 50 000 000 Kč zhotovitelem předána a náměstí v Postoloprtech získalo více než důstojné dominanty v podobě tří nových budov, jedna z nich navíc obsahuje i unikátní vitráž navrženou žáky ZUŠ a vyrobenou světovým výrobcem – viz obrázky níže).

65

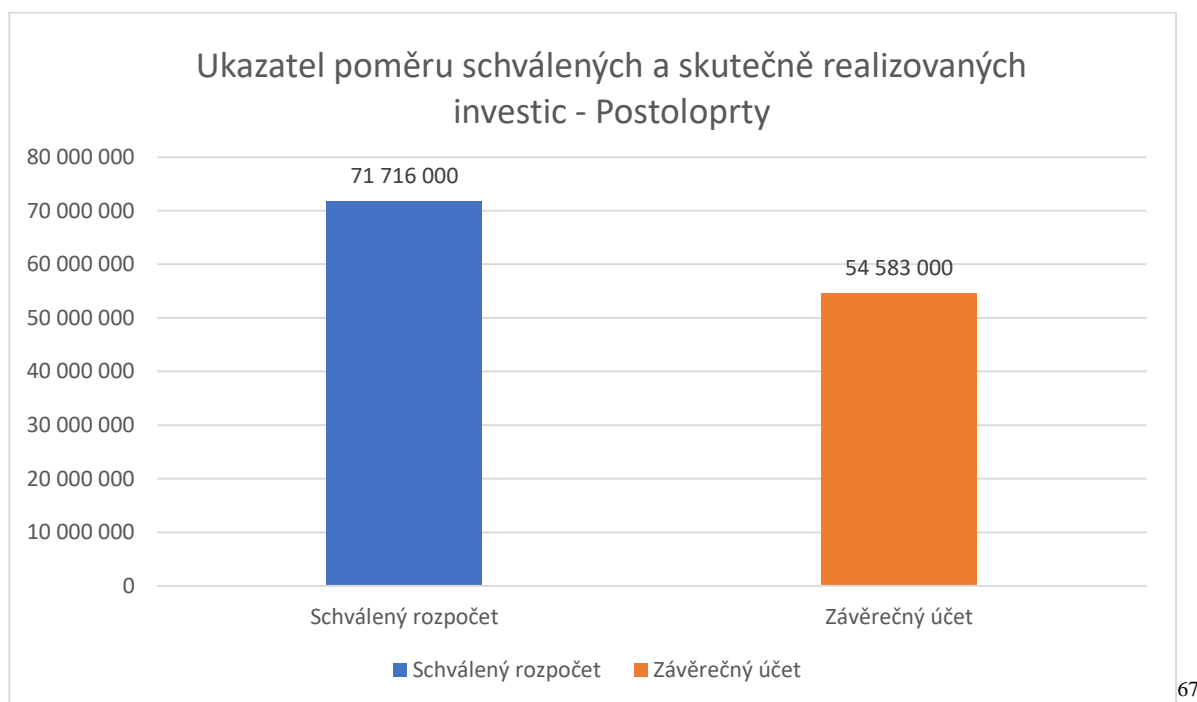
66

⁶⁵ Zdroj: Vlastní foto Lukáš Rychtařík

⁶⁶ Zdroj: Vlastní foto Lukáš Rychtařík

Navíc oproti původnímu rozpočtu se také uskutečnily investiční rekonstrukce v městském bazénu, základní škole a v základní umělecké škole, celkovou opravou za více než 1 milión korun prošel služební byt v budově základní školy, zpracovalo se několik projektových dokumentací.

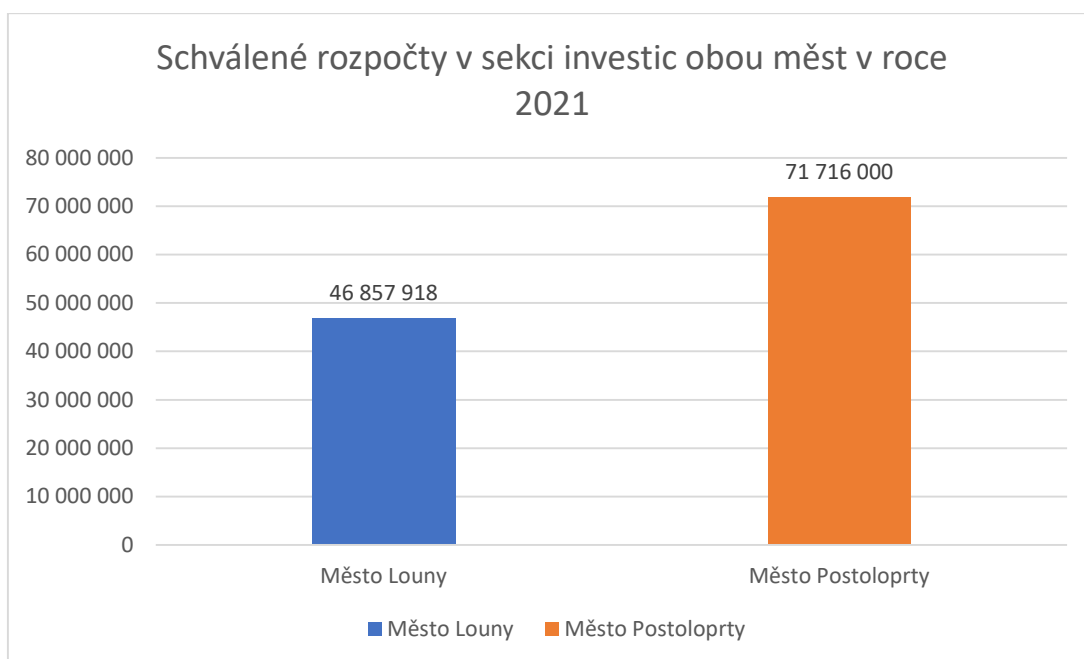
Shrňme si tedy uvedené údaje. Původně bylo schváleno zastupitelstvem města provedení investic v rozsahu 71 716 000 Kč. Během roku došlo k výše uvedeným změnám, kdy se některé úkony nerealizovaly, ale naopak jiné přibyly. V roce 2021 bylo tedy investováno 54 583 000 Kč.

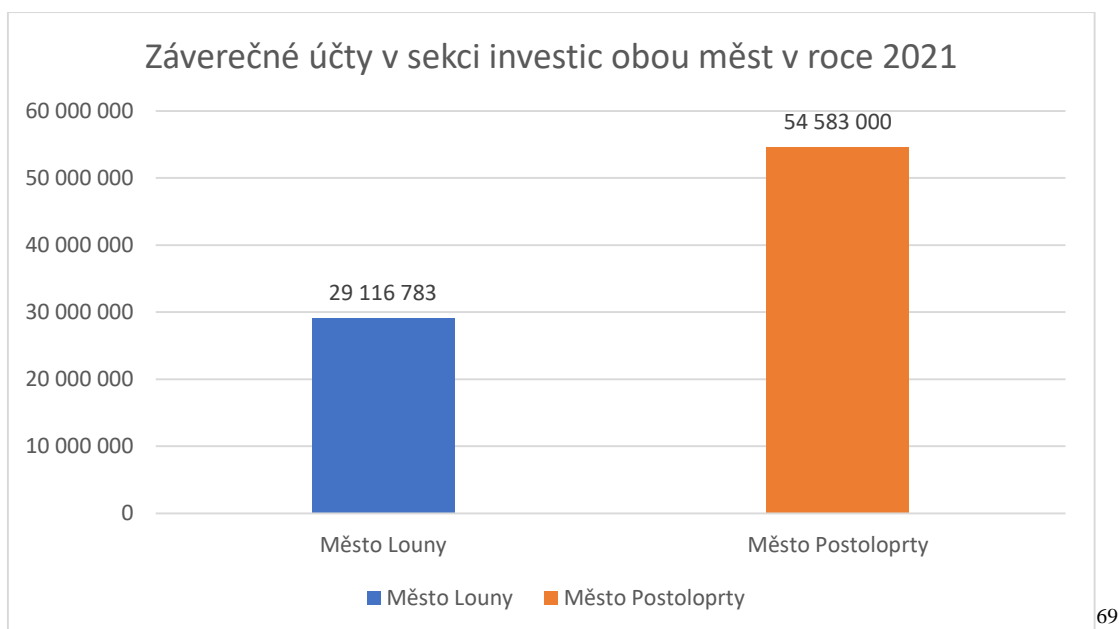
Rekapitulace: Graf ukazuje, jaký je poměr mezi schváleným rozpočtem a závěrečným účtem v roce 2021. Výsledek je poměrně dobrý (rozhodně násobně lepší než ve větších Lounech), obzvláště vztáhneme-li výši investic k celkovým výdajům, a hlavně k přepočtu na jednoho obyvatele.

⁶⁷ Zdroj: Vlastní zpracování

18. Konečné porovnání investičních výdajů měst Louny a Postoloprty.

Rekapitulace: Výše uvedený graf ukazuje, jak mnohonásobně menší město dokáže plánovat i v době covidové krize více finančních prostředků na investiční akce než středně velké město.

Rekapitulace: V případě skutečně provedených investic je tento poměr ještě výraznější.

⁶⁸ Zdroj: Vlastní zpracování

⁶⁹ Zdroj: Vlastní zpracování

19. Rozhovor s představiteli města

Město Louny - Mgr. et Bc. Milan Rychtařík – starosta města (MR)

Zvolen v roce 2022, předtím působil jako místostarosta a zároveň je zastupitelem Ústeckého kraje a předsedou zdravotnického výboru ÚK.

Město Postoloprty – Mgr. Zdeněk Pištora – starosta města (ZP)

Zvolen již v roce 2014 a nyní vykonává funkci starosty již ve třetím volebním období v řadě. Mimo to se věnuje aktivitám ve Svazu měst a obcí ČR (SMO) - je členem Rady SMO a místopředsedou Komory měst SMO.

Vážený pane starosto, nejprve bych se rád zeptal, jak jste vůbec vnímal pandemii koronaviru z pohledu Vaší funkce?

MR: „*Nejprve je třeba si uvědomit, že se jednalo o nestandardní situaci, s kterou neměl nikdo žádné zkušenosti. Vzhledem k epidemiologickým opatřením bylo první nastavení městského úřadu převedeno na hybridní způsob. A posléze fungoval městský úřad pouze v on-line režimu. Úředníci se na pracovišti střídali na základě rozvrhu práce, aby došlo k co nejmenšímu přenosu viru. Mělo to velmi negativní dopad na veřejnost, a to z hlediska flexibility úřadu, vyřizování správních agend apod.*“

ZP: „*Pro celou společnost byla tato situace zcela novou zkušeností. Nikdo z nás v té době netušil, do jakých rozměrů může hrozba neznámého zdravotního ohrožení narůst. Z pohledu starosty je takové ohrožení složitější v tom, že moje funkce s sebou přináší odpovědnost nejen za sebe a své blízké, ale i za všechny občany města. Zpočátku jsem samozřejmě vůbec nepředpokládal, že by to mělo být nějakým výraznějším omezením dosavadních každodenních činností, kterými se starosta zaobírá. Velice rychle jsem však – bohužel – zjistil, že od prvních chvil nové nebezpečí úplně změnil styl dosud zaběhnuté pracovní praxe. Zásadní zlom v pohledu na vážnost situace nastal ve chvíli, kdy v březnu onoho roku došlo k prvnímu uzavření škol.*“

Jak hodnotíte Vaši informovanost s ohledem na dopad pro města v době pandemie?

MR: „*Musím říct, že celý výkon správy, ať už státní nebo samosprávy se trošičku zpomalil. Neznamenal to však úplné zastavení agendy, kterou musí úřad vyřizovat. Dále pak samozřejmě opadl tlak občanů na vyřizování záležitostí, které měly co dočinění s městským úřadem. Samozřejmě i v tomto omezeném režimu úřad vykonával své povinnosti. Co se týče*

samosprávy a orgánů města, rada fungovala v on-line režimu přes aplikaci webex a mne osobně toto vyhovovalo. Co se týče zastupitelstva, tak to probíhalo za velmi přísných protiepidemických opatření.“

ZP: „Zpočátku byla informovanost téměř nulová, což není výtka k nadřízeným orgánům a složkám, protože i tam se jednalo o naprosto nové a neznámé tápání ve tmě. Čili informovanost byla spíše závislá na osobní iniciativě každého starosty (a vlastně každého, kdo nesl odpovědnost za druhé). Faktem je, že každý starosta má přece jen větší možnosti získat informace dříve než občané – ať už to je možnost kontaktovat odpovědné orgány, případně výměna informací s kolegy v jiných městech či na příslušném kraji. Na samém začátku jsme i my starostové byli odkázáni převážně na informace z médií. Poměrně rychle se však vytvořil systém informovanosti z centrálních orgánů přes kraje až do obcí.“

Pokud si vzpomenete, jaké byly Vaše první kroky týkající se finančních omezení z důvodu koronaviru?

MR: „Musím sdělit, že městský úřad funguje v rozpočtovém rámci, rozpočet byl tedy na konci předchozího roku schválen, nicméně z rozpočtové rezervy byly poskytnuty první finanční prostředky na nákup roušek, dezinfekcí autobusových zastávek, obou budov městského úřadu, veřejných prostor a na testovací sady.“

ZP: „Neřekl bych, že se jednalo o omezení. Nepamatuji si, že bychom ve městě Postoloprty přijímali omezující opatření ve vynakládání finančních prostředků na jakékoliv akce provozního či investičního charakteru. Spíše jsme okamžitě začali schvalovat rozpočtová opatření na posílení rozpočtu v kapitolách, ze kterých jsme následně mohli financovat krizová a ochranná zabezpečení vzniklé situace. Typickým příkladem takových kroků bylo financování nákupu ochranných roušek, dezinfekčních prostředků a třeba také ozonových generátorů.“

Jak velký vliv měla pandemie na město v roce 2020, kdy to pro celou společnost byl úplně nový jev?

MR: „V prvních týdnech to mělo vliv velmi negativní. Všichni si pamatujeme na omezení v obchodech, všichni si pamatujeme na omezení, kdy nebylo možné přejíždět mezi okresy, dále si pamatujeme vliv na dopad služeb, které byly pro obyvatele uzavřeny. V podstatě se město velmi zklidnilo, dokonce se nebojím říct, že došlo k zastavení chodu města. Byl to pro nás úplně nový jev, my jsme jako město dostávali covid-reporty o počtu nakažených v okrese i v Ústeckém kraji. Když začala smrtelnost, tak to nebylo vůbec nic pozitivního a musím říct, že město Louny

nastavilo velmi dobrou informační linku pro obyvatele Loun. Starosta města vydával každý týden covid-info, kde informoval o počtu nakažených a opatřeních. Myslím si, že informovanost města vůči občanům byla velmi dobrá. To se týká i Ústeckého kraje.“

ZP: *„Po vyhlášení krizového stavu a různých opatření se i v Postoloprtech objevil jev do té doby naprosto neznámý – náměstí téměř bez lidí... Bohužel i to způsobila epidemie koronaviru, která nějakým způsobem zasáhla každého z nás. Lidé se uzavřeli ve svých domovech, v řadě případů byl zaměstnancům umožněn tzv. home office, hodně občanů (zvláště seniorů) přerušilo styky s okolím a celkově změnilo svoje zvyky. Nicméně každodenním životem byly i příběhy lidí, kteří si z důvodu celostátní karantény jednoduše nemohli vzít práci domů, zamknout se na tři západy a postupně odjídat plnou spíž. Nadále někteří museli jezdit do práce, stále se nakupovaly léky a základní potraviny, domovní odpad se musel vyvážet i v té době strachu z neznámého, hasiči stále podstupovali obvyklé výjezdy, protože nehody a požáry karanténu nemají. Je to jen několik příkladů za všechny. Život prostě musel jít dál. Ale byli tu v té době i lidé, kteří si vážnost tehdejší situace vykládali po svém. Přitom se zdálo, že vládou nařízená karanténa pro celé území České republiky konečně přinutí i ty méně zodpovědné pochopit, že je třeba změnit svoje sociální chování. Omezit tehdy vlastní komfort v takto vážné situaci spojené s pandemií bylo však pro většinu obyvatel samozřejmostí. Zdravotnický personál si i v našich malých Postoloprtech tenkrát doslova sáhl na dno, mnohdy bez základního vybavení. Zdravotní středisko fungovalo naprosto bez omezení, ani doktoři tehdy neměli dostatek roušek. Otevřená zůstala rovněž naše Mateřská škola – jako jedna z mála v celém Ústeckém kraji. Pro seniory jsme po dohodě s ředitelkou Základní školy, a hlavně s personálem školní jídelny dokázali zajistit vaření obědů a jejich výdej. Velmi pomohla Městská policie, která nejohroženější skupině obyvatel vozila obědy až před dveře. Stále probíhal po celém městě úklid, ačkoliv muselo být každému jasné, že právě pracovníci, kteří se o něj starali, patřili v té době dlouhodobě z hlediska možné nákazy do rizikové skupiny. Městská knihovna, vymyslela bezinfekční půjčování knih. Ale hlavně – výborně zafungovala lidská solidarita! V Postoloprtech (tak jako v celé republice) se desítky lidí pustily do výroby roušek, aby je následně poskytly svým rodinám, nemocnicím, strážníkům, policistům, hasičům, popelářům, úředníkům, ale hlavně seniorům, kteří v té době zůstávali dlouhé dny o samotě ve svých domovech. V našem městě se šilo v domě dětí, v základní umělecké škole, mateřské škole, městské knihovně i v rodinách. Kvůli pandemii se změnily i podmínky provozu městského úřadu, systém vydávání obědů pro veřejnost ve školní jídelně a úplně se změnil způsob zápisu dětí do mateřské i základní školy. Asi nejviditelnější dopad na život obyvatelstva byl však způsob výuky*

žáků, do té doby naprosto nepředstavitelný – vyučování na dálku, nebo chcete-li online výuka. Všichni jsme se museli za pochodu naučit naprosto novým pracovním i životním návykům.“

Jak jste se podílel na přípravě rozpočtu na rok 2021?

MR: „Rozpočet na rok 2021 byl skládán s ohledem na nevyčerpané investice z roku 2020 na základě plánu investic a plánu oprav. V Lounech skladba rozpočtu probíhá skrze finanční výbor, který dá rámeček finančního rozpočtu na následující rok. Tedy predikuje jak příjmy, tak i výdaje a na základě toho koaliční partneři definují priority, které vycházejí z programového prohlášení koalice. Tak tomu bylo právě i v roce 2021. Pandemie neměla tak velký vliv na sestavování rozpočtu.“

ZP: „Pro mne se nelišil můj podíl na tvorbě rozpočtu na rok 2021 oproti jiným letům. Na menších obcích (třeba tam, kde není volena rada města) je starostova funkce zásadní a rozpočet je většinou jeho úděl. Ve městech nebývá zvykem, že starosta osobně tvoří celý rozpočet, spíše dodává své podněty ekonomickému odboru, který pak vytvoří tento zásadní dokument. Naše město má necelých 5.000 obyvatel a dá se říci, že jsme jakýmsi přechodným prvkem mezi obcí a městem. Já se již od svého nástupu do funkce podílím na rozpočtu jako jeho tvůrce a koriguji požadavky jednotlivých odborů ve spolupráci s vedoucí ekonomického odboru. V oblasti investičního rozpočtu je můj podíl zcela zásadní a můj příspěvek je téměř sto procentní. Na výdajové stránce rozpočtu (s ohledem na probíhající pandemii) jsem nebral v potaz žádná omezení, rozhodně jsem kvůli koronaviru nechtěl výdajovou část snižovat. V příjmové části rozpočtu jsem se více než jiné roky věnoval predikcím ekonomů i ministerstva financí, protože jsme předpokládali, že státní příjem se kvůli koronavirovým opatřením sníží, a tudíž se výrazně sníží i rozpočtové určení daní pro samosprávné celky. Zpětně však můžeme konstatovat, že se tato obava nenaplnila. Příjem obcí byl nakonec mnohem vyšší, než jsme předpokládali – to jsme ale tehdy netušili.“

Přistoupili jste v roce 2021 z důvodu pandemie k nějakým investičním omezením?

MR: „Z hlediska investic je pravda, že byla pozastavena nebo zpomalena výběrová řízení a firmy nepředvíдалy, jaký bude mít dopad pandemie vývoj, tak se s tím rukou v ruce snížil i výdej z investičního rozpočtu. Neinvestovalo se tolik, kolik bylo naplánováno, ale všichni jsme se domnívali, že se jedná pouze o dočasný stav.“

ZP: „Rozhodně ne! V té době byl předpoklad, že bude omezen příjem do státního rozpočtu (a tudíž nižší RUD), dalo se očekávat, že se budou měnit úrokové sazby bank, dalo se

očekávat, že spousta firem bude mít problémy s dodávkou svých služeb, daly se očekávat problémy ve výběrových řízeních dle zákona o veřejných zakázkách. To jsou všechno důvody, které vedly drtivou většinu samosprávných celků k omezování svých investičních akcí. Naše město se rozhodlo jít přesně opačnou cestou, tedy naopak – zintenzivnit investiční činnost. A ukázalo se (nejen v roce 2021, ale i v roce 2022, který ovlivnila inflace), že to byl krok správným směrem. Plánovali jsme tedy na rok 2021 investice ve výši více než 70 milionů korun, což je v porovnání s provozním rozpočtem (plánovaný byl ve výši 72 milionů) sto procent provozní částí! V přepočtu na jednoho obyvatele je to zcela výjimečná záležitost i pro města mnohonásobně větší v celé České republice.“

Měnily se podmínky pro investování i během roku 2021, kdy Česká republika zažívala druhou a třetí vlnu pandemie koronaviru, která se vymkla kontrole?

MR: *„Podmínky se neměnily, nicméně jak jsem sdělil, tak pandemie covidu byla znát z pohledu účasti firem ve výběrových řízeních. Nečerpalo se tolik financí z investičního rozpočtu ani z fondu oprav. Důsledkem právě bylo zpomalení celé společnosti i městského úřadu.“*

ZP: *„Ano, měnily. Rozpočtová opatření měnily provozní část rozpočtu, ale i položku investiční. Ale v žádném případě se změna netýkala snižování. Naopak. V průběhu roku se změnami drobně navýšily provozní výdaje. Dokonce i již tak vysoké investice byly navýšeny – v závislosti na stupeň připravenosti jednotlivých akcí. Některé investice se nakonec neuskutečnily v plánované výši, naopak jiné, které vůbec nebyly plánovány, se zahájily. Je třeba zdůraznit, že v žádném případě to nebylo z důvodu probíhající koronavirové pandemie. Důvody byly jednoznačně praktické – některé akce se nepodařilo dokončit, jiné jsme naopak dříve zahájili. Čili pokud tam byly důvody koronavirové, pak to bylo na straně dodavatelů staveb, které probíhaly na základě smlouvy o dílo, nicméně k navyšování cen a termínů harmonogramu nedošlo. V konečné fázi činil výsledek našich investic v roce 2021 necelých 55 milionů. To je sice asi o 15 milionů méně, než bylo plánováno, ale stále to bylo v porovnání s provozním rozpočtem 75 % čistých investic (bývá zvyklostí, že se investice pohybují zhruba na 25 % provozního rozpočtu). Pokud tedy vztáhnou odpověď k otázce, zda měla pandemie vliv na investování z pozice města, pak neměla!“*

Jsou nějaké konkrétní investiční akce, které město chtělo prosadit, ale z důvodu úspory financí to nebylo možné?

MR: „V tomto roce se město nechystalo provést žádné velké investice, proto si dovolím říct, že to žádný vliv nemělo.“

ZP: „Ne, nejsou. Pokud se nějaké investiční akce neuskutečnily v plné míře, nebylo to z důvodu úspory financí (způsobené pandemií).“

Myslíte si, že se finance obcí již dokázaly z této pandemie vzpamatovat nebo pořád přetrvávají důsledky pandemie?

MR: „Myslím, že důsledky pandemie již v tuto chvíli znát již nejsou. Co je ale velmi znát, tak je vysoká inflace a energetická krize. Zde si dovolím odklonit od tématu a krátce pohovořit právě o tomto. Z mého pohledu je mnohonásobně horší než dopady covidu v kontextu finančního plánování města. V tuto chvíli to pro nás znamená extrémně vysoké výdaje za energie. Za elektrickou energii vydává město zhruba čtyřikrát více peněz než v roce 2022 a za plyn šestkrát více než v roce 2022. Je potřeba připomenout, že město mělo velmi dobře vysoutěženou částku za tyto energie.“

ZP: „Jednoznačně si myslím, že pokud se obce odvolávají na ztráty z důvodu pandemie, pak pouze zastírají vlastní problémy a neschopnost. Pokud v době problémů s koronavirem nastaly nenadálé výdaje, byly průběžně v následujících měsících kompenzovány ze strany státu. Případně se tyto problémy dotkly dodavatelských firem a ztížila se situace například se soutěžením veřejných zakázek. Ano, jistě jsou i výdaje, které nepodléhaly kompenzacím, ale to je jakýsi podíl na zodpovědnosti obcí ke svým občanům. Z mého pohledu je finanční důsledek dopadů pandemie chválabohu zapomenut bez výraznějších ztrát. To se bohužel nedá říci o nynější situaci, kdy problémy s obrovskou inflací, problémy s energiemi a problémy s válečným konfliktem mnohonásobně převyšují finanční problémy koronaviru. Tedy myslím tím situaci z pohledu měst a obcí. Z pohledu státu jsou koronavirové ztráty nedozírné a bohužel jsou základem nynějšího rozkladu financí České republiky.“

Jaké investiční akce chcete jako starosta zrealizovat během svého volebního období?

MR: „Investiční akce nám vycházejí z koaličního prohlášení. Koalice v letech 2022-2026 v tuto chvíli počítá s revitalizací náměstí Jana Ámose Komenského, vybudováním tří větších parkovišť a zkapacitnění parkování u autobusového nádraží. Ruku v ruce s tím jdou investice do oprav mateřských škol, základních škol a budov, které jsou v majetku města.“

ZP: „Každý starosta by ve své funkci měl přemýšlet nad vývojem investic města alespoň na deset let do budoucnosti. Některé investice jsou jen jakýmsi přáním, ale je i spousta akcí, které

je možné při vynaloženém úsilí zrealizovat. Je potřeba znát plánované výhledy ekonomicko-hospodářské situace, ale i demografické predikce, výhledy sociálního vývoje obyvatel a spoustu dalších aspektů. Každý to prostě ve své starostovské funkci máme jinak. Mně se spoustu věcí již podařilo zrealizovat, ale mnoho dalších v našem městě čeká. Dlouho pracuji na rekonstrukci náměstí, jež je plánována již několik desítek let. Po nekonečně dlouhé době snad v letošním roce dojde k zahájení této významné akce, která v Postoloprtech nemá obdoby snad již od středověku. Další velkou výzvou je záchrana našeho zámku, který jsme koupili od soukromého majitele a který je v havarijním stavu. Byl bych rád, kdyby se mi během mého snažení ve vedení města podařilo zrealizovat alespoň opravu střechy a krovů (desítky miliónů korun), záchrana celého zámku bude vyžadovat stovky miliónů korun a bude to spíše úkol pro následující generace. Další výzvou je rekonstrukce historického domu na náměstí, který do roku 1902 býval dokonce radnicí města. Je třeba však vycházet i z toho, co se v době mého vedení města podařilo. Myslím, že můžeme být pyšní na úplně nový fotbalový areál za 65 miliónů, na dva nové domy s pečovatelskou službou za padesát miliónů, na školu, která za deset let získala investice v hodnotě sto miliónů korun a na desítky dalších investic, které v poslední době viditelně mění tvář našeho města.“

Moc děkuji za rozhovor.

Závěr

Každý územně samosprávný celek je živým organismem, každý z nich se řídí stejnými právními normami, podstata jejich fungování je totožná. Ale přitom každá obec, každé město se při naplňování cílů svého fungování chová jinak, volí jiné metody, jinak plánuje svůj rozvoj. I přes tyto odlišnosti můžeme některé vzájemné aspekty porovnávat. Obzvláště zajímavé je porovnání celků různých velikostních kategorií. Pro své porovnání jsem si zvolil záležitost, kterou najdeme u všech obcí bez rozdílu velikosti – rozpočet, jeho sestavování a naplňování. Vzhledem k situaci, která v předcházejících letech postihla nejen naše obce, ale celý svět, jsem své zkoumání rozpočtové politiky ÚSC zaměřil na konkrétní období koronavirové krize, jež nás zasáhla v letech 2020 až 2022. Zúžil jsem však svůj úkol na porovnání vlivu covidové pandemie na rozpočet dvou velikostně odlišných obcí – malého a středně velkého města, navíc ještě se zaměřením na porovnání jejich plánovaných, respektive realizovaných investičních akcí.

V úvodní teoretické části mé práce jsem se zaměřil na obecné vymezení podstaty fungování územně samosprávného celku a na vysvětlení zásadního procesu, který je existenčně důležitý pro více než 6250 obcí v České republice – tedy rozpočtování. Snažil jsem se čtenáři vysvětlit základní pojmy a platné normy, na základě, kterých je možné sestavit rozpočet. Samostatný komentář si vyžádalo vysvětlení pojmu investice a souvisejícího investičního hospodaření. V praktické části jsem se zaměřil na dvě konkrétní města, ke kterým navíc mám i své osobní vazby, jak jsem již konstatoval v samotném úvodu své práce. Rozpočet a rozpočtový proces jsem zkoumal u dvou velikostně rozdílných měst Ústeckého kraje – byly to Louny (středně velké město) a Postoloprty (malé město). Zcela konkrétně jsem se v duchu mé práce zaměřil na období koronavirové krize (rok 2021) a jejího dopadu na velice důležitou složku rozpočtového procesu – na investiční výdaje. Investičním akcím obou zmíněných měst v době koronavirové krize je věnována podstatná část mé diplomové práce.

Při zkoumání a porovnávání rozpočtů, investic, krizových dopadů, přijatých rozhodnutí a realizačních opatření jsem se omezil spíše na konstatování získaných faktů. Nebylo by totiž vhodné vynášet jakékoliv soudy a závěry a polemizovat o správnosti těchto rozhodnutí. Takové závěry ani není možné ze strany nezávislého pozorovatele stanovit, protože každá obec má své představy o další existenci, každé město svůj vývoj směřuje k jiným cílům, které vycházejí z dlouhodobých představ vedení měst. Většinou jsem zvolil prezentaci prostřednictvím grafů a tabulek, dle mého názoru je tato forma nejprůhlednější. Následně jsem popsal shrnuté údaje

formou rekapitulace pod každým zkoumaným jevem. Ponechal jsem tedy čtenáři prostor pro vytvoření svého vlastního posudku.

Nicméně z celého sledování vychází jako nesporně nejzajímavější fakt skutečnost, že malé město s necelými pěti tisíci obyvateli dokáže v oblasti investiční naprosto zastínit mnohonásobně větší město ve své blízkosti, dokonce si dovolím tvrdit, že město Postoloprty realizuje takový „investiční boom“, který je pozoruhodný a ojedinělý i v rámci celé České republiky!

Použil jsem pro svou práci pouze ověřitelná, veřejně přístupná data, aby bylo možné si mnou popisované údaje případně rozšířit o další informace. Vzhledem k tomu, že posuzování bylo zaměřeno na vliv koronavirové krize, použil jsem jako porovnání pro zkoumaný rok 2021 údaje z doby před vypuknutím pandemie – tedy z roku 2019.

Za velmi významnou část mé práce považuji vyjádření osobního pohledu nejvyšších představitelů zkoumaných měst, tedy starostů, kteří byli ochotni odpovědět na mnou položené dotazy. Jejich vyjádření je možno nalézt v samém závěru diplomové práce, a i nezasvěcenému čtenáři můžou tyto odpovědi rozšířit pohled na období, které bylo v té době něčím zcela nepoznaným pro celý svět. Zde byl mou velkou výhodou fakt, že oba respondenti, tedy starostové měst Louny a Postoloprty jsou mými nejbližšími rodinnými příslušníky.

Seznam zdrojů

Bakalářská práce – Lukáš Rychtařík – FPR ZČU 2021

BAKEŠ, Milan. *Finanční právo: teorie a praxe v ČR*. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7.

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN ISBN978-80-247-2908-4.

Británie - jedny z nejnižších daní. *Měšec.cz* [online]. [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/britanie-jedny-z-nejnizsich-dani/>

Český statistický úřad. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/rso/obce_s_rozsirenou_pusobnosti

Český statistický úřad. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/rso/statutarni_mesta_a_praha

Český statistický úřad. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-4111-03--metodicke_vysvetlivky

GALVASOVÁ, Iva. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno: Georgetown, 2007. ISBN 978-80-86251-20-2.

Informace ke koronaviru a nemoci covid-19. Vláda ČR [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/aktualni-informace-ke-koronaviru-sars-cov-2-puvodne-2019-ncov-179250/>

KAMENČÍKOVÁ, Věra. Jak obce financují investice?. *Deník veřejné správy* [online]. 1.2.2023 [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6825010>

KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-561-8.

Monitor, Ministerstvo financí, výpočty: CRIF, a. s.

Návrh rozpočtu města Louny rok 2021

Návrh rozpočtu města Postoloprty rok 2021

NENÍ UVEDENO. *Město Louny* [online]. [cit. 24.2.2023]. Dostupný na WWW: <https://www.mulouny.cz/cs/mestsky-urad/odborny-mestskeho-uradu/odbor-spravy-majetku/aktualni-informace/zahajeni-stavby-iii-etapy-revitalizace-letniho-cviciste.html>

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-2789-9.

Příjmy a výdaje rozpočtu. Rok v obci [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/722-prijmy-a-vydaje-rozpocetu>

Schválený rozpočet města Louny rok 2019

Schválený rozpočet města Postoloprty rok 2019

Struktura výdajů obcí. Deník veřejné správy [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=222414>

SVOBODA, Michal, Radka VLADYKOVÁ, David BAUER, Miloslav KVAPIL a Miroslav MATEJ. *Finanční řízení obcí*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2021. ISBN 9788088375081.

Ústava České republiky

Základní informace pro nově zvolené členy zastupitelstva obce. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakladni-informace-pro-nove-zvolene-cleny-zastupitelstva-obce.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

Zákon č. 128/2000 Sb. *Zákon o obcích (obecní zřízení)*

Závěrečný účet města Louny rok 2021

Závěrečný účet města Postoloprty rok 2021

Seznam konzultantů:

Mgr. et Bc. Milan Rychtařík – starosta města Louny

Mgr. Zdeněk Pištora – starosta města Postoloprty

Resumé

This diploma thesis is focused on budget and comparing data in two cities and examines the impacts of the Covid-19 pandemic. The first part of this thesis is focused on theory and the second part of the thesis is practical. End the end of this thesis is interview with mayor of Louny and mayor of Postoloprty. The theoretical part explains the concepts of municipality, municipal authorities and their powers, what a budget is and how municipal financial management works, the legal status of municipalities in Czech law, and what a pandemic of COVID is. The practical part first introduces both towns, which are located near each other. The first one is the town of Louny, with approximately 18,000 inhabitants and located about 10 kilometers from the second town of Postoloprty, which has approximately 5,000 inhabitants.

The practical part shows budget of both cities. First chapter present the budget of Louny. There are shows individual items of budget. There are graphs that show the ratio of individual items. Second chapter present the budget of Postoloprty. There are presents same items as in budget of Louny. In the following chapters of the practical part, individual investment actions in both towns are compared. Their implementation is compared with the original plan.

At the end of the diploma thesis, there is a comprehensive interview with the mayors of both towns, where I ask them questions related to the municipal budget and the impacts of the COVID-19 pandemic. Furthermore, I ask them what they would like to focus on in their function in the future.